APRIL 2018

WERKINGS VERSLAG 2014-2018

FGTB-ABVV
Bruxelles-Brussel

INHOUDSTAFEL

INLEIDING 6

ALGEMENE CONTEXT 9

RECHTS RUKT OP 10
REACTIES VAN BURGERS EN VAKBONDEN 11
DRIE DREIGENDE BREUKLIJNEN 12
DE HEROPBOUW VAN DE 'VOLKSKLASSEN' 13

DE KRACHT VAN DE INTERPROFESSIONELE ACTIE 19

INTERPROFESSIONELE ACTIES 20
DE VAKBONDSVERGADERINGEN 28
BEWEGINGEN EN ACTIEGROEPEN 30
INTERNATIONALE SOLIDARITEIT 36
1 MEI, HET FEEST VAN DE ARBEID 38
LEDEN 39
DE SOCIALE VERKIEZINGEN 2016 39

EEN ORGANISATIE TEN DIENSTE VAN DE WERKERS 43

STUDIEDIENST 44
DE VAKBONDSSCHOOL 45
ACTIE- EN COMMUNICATIEDIENST 49
CEL LEEFMILIEU (BRISE)) 49
CEL GELIJKHEID 50
CEL SYNDICALE VRIJHEDEN 51

POLITIEK TEGENWICHT 53

STRATEGIE 2025 55
SECTORALE RAAMAKKOORDEN 58
DE WELVAARTSTAAT MET OPENBARE DIENSTVERLENING 60

BELEIDSWERVEN 2014-2018 63

DE SCHOLEN VERANDEREN, HET OPLEIDINGSVELD ONTWIKKELEN 64
DUURZAME ECONOMISCHE ONTWIKKELING PROMOTEN
TEN BATE VAN ALLE BRUSSELAARS 66
DE GROEIENDE WERKONZEKERHEID BESTRIJDEN 68
DE JACHT OP WERKLOZEN STOPZETTEN 70
ELKE JONGE BRUSSELAAR EEN KWALITEITSVOLLE BAAN AANBIEDENS 71
GELIJKHEID EN DIVERSITEIT OP DE WERKVLOER BEVORDEREN 72
ONTHAAL VAN ARBEIDSMIGRANTEN 74
HET 'RECHT OM IN BRUSSEL TE WONEN' PROMOTEN 76
DE MOBILITEIT VERBETEREN 78
EEN BRUSSELS VOLKSGEZONDHEIDSBELEID UITTEKENEN 79

INLEIDING

In zijn Beginselverklaring van april 1945 zette het ABVV de fundamentele principes uiteen van zijn strijd om meer sociale rechtvaardigheid tot stand te brengen en de werknemers uit de economische greep van het kapitalisme en de oligarchieën te bevrijden. De algemene context is in de voorbije zeventig jaar ingrijpend veranderd, maar de doelstellingen die onze organisatie al sinds haar oprichting nastreeft, zijn nog steeds bijzonder relevant.

We doen er dan ook alles aan om ervoor te zorgen dat deze doelstellingen duidelijk blijken uit al het werk dat we dag na dag verrichten. Samen met de vakcentrales en de interprofessionele organen zetten wij ons in om het collectieve verweer van de werknemers te organiseren en een heus politiek tegenwicht te vormen met het oog op meer rechtvaardigheid en sociale vooruitgang. We maken ook werk van de emancipatie van werknemers en werkneemsters door middel van syndicale vorming en volksontwikkeling, en proberen hulp en bijstand te verlenen aan al wie het moeilijk heeft: Belgen en migranten, werkenden en werklozen, mensen met papieren en mensen zonder papieren.

De Brusselse Intergewestelijke van het ABVV verfijnde zijn eigen doelstellingen congres na congres, rekening houdend met zijn rol binnen de vakbondsorganisatie en met de eigenheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daarmee droeg onze Intergewestelijke bij tot de totstandkoming van een stedelijk syndicalisme dat ten volle binnen de realiteit van ons stadsgewest geïntegreerd is.

Gezien de verschillende politieke en maatschappelijke veranderingen die Brussel sinds het begin van de 21ste eeuw onderging, focust de werking van onze Intergewestelijke op vier prioritaire pijlers:

1. De eenheid binnen de arbeidswereld beschermen: deze wordt zwaar belaagd door vooroordelen, individualisme, ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, racisme, discriminatie en sociale dumping
2. Met het maatschappelijk middenveld allianties voor vooruitgang sluiten om machtsverhoudingen te versterken, beleidsstrategieën bij te sturen en de publieke opinie voor sociale vooruitgang te doen kiezen
3. Het Belgisch sociaal model verdedigen dat door het bezuinigingsbeleid en de regionalisering van delen van de sociale zekerheid wordt ondermijnd: dit moet gebeuren door op regionaal niveau de economische en sociale democratie en de mechanismen van de sociale zekerheid en de sociale welvaartsstaat te beschermen
4. Een rechtvaardige en duurzame regionale ontwikkeling tot stand brengen, die gebaseerd is op een ecologische omschakeling van de economie, de sociale zekerheid, het onderwijs, de volksgezondheid, het recht op huisvesting, de cultuur, de vrije tijd, …

Om werk te maken van deze prioriteiten, zette de Intergewestelijke van Brussel tijdens de mandaatperiode 2014-2018 zijn verschillende dien-

sten in: de Studiedienst, de Vakbondsschool van Brussel (vzw Centrale culturelle bruxelloise), de vzw Habiter Bruxelles, de Cel Werklozenbegeleiding en de bijbehorende Actie- & Communicatiedienst. Dit verslag bevat een overzicht van hun werkzaamheden (hoofdstukken 2 & 3).

Daarnaast hebben we het in dit verslag over het politieke tegenwicht dat het ABVV in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest biedt (hoofdstuk 4), en over de belangrijkste punten waarop we in deze vier jaar politieke vooruitgang boekten ten opzichte van de 'Resoluties over de perspectieven' die het Congres op 17 september 2014 goedkeurde (hoofdstuk 5).

Om een balans te kunnen opmaken van de activiteiten van ABVV-Brussel, moeten we echter in de eerste plaats de risico's voor de toekomst inschatten en analyseren hoe de algemene context evolueerde waarin we actief zijn. Dit levert bijzonder verontrustende inzichten op (hoofdstuk 1).

Een aantal vaststellingen op grond van de politieke actualiteit en diverse ingrijpende veranderingen in ons Gewest waarvoor we al een vijftiental jaren beducht zijn, dwingen ons om een aantal factoren onder ogen te zien die een risico inhouden voor de organisatie van de vakbond.

Een eerste ondermijnende factor op middellange termijn is het afhaken van een groeiende groep jongeren, terwijl hun inbreng van vitaal belang is voor het syndicalisme van morgen. Dit is het gevolg van diverse factoren die in een kosmopolitische stad als Brussel samenvallen: de uitsluiting door werkloosheid, het precaire karakter van de banen die aan jongeren worden 'aangeboden' en de aanhoudende discriminatie bij de aanwerving.

Een tweede element dat de vakbondsorganisatie op grotere schaal zou kunnen ondermijnen, is de sterke demobilisatie van de werknemers. Zij zijn het slachtoffer van een groeiende onzekerheid, zowel op sociaal als op cultureel vlak, en voelen zich volstrekt ontredderd bij het zien van het zogenaamde 'regeringslinks' dat zowat overal in Europa (vooral op economisch vlak) nalaat om het nodige weerwerk te bieden aan het neoliberalisme (TINA-effect). Deze 'linkse' partijen zijn voorbijgegaan aan het centrale belang van arbeid (via het promoten van een universeel basisinkomen), bieden absoluut geen geloofwaardige respons op de versplintering van de arbeidsrelaties, en verkiezen om de sociaaleconomische strijdpunten te vervangen door – in plaats van uit te breiden met – andere (op zich uiteraard minder belangrijke) strijdpunten die focussen op ethische (of sociaal-culturele) waarden zoals de bescherming van minderheden (via een gedifferentieerde behandeling : diversiteitsbeleid).

Het derde en laatste element dat de vakbonden ondermijnt, is ontegensprekelijk ook het meest verontrustende: het betreft de populistische verleidingen waaraan de volksklassen blootstaan en waarmee zij worden gemobiliseerd tegen de elites, de democratie en de intermediaire organisaties, waartoe vaak ook de vakbondsorganisaties worden gerekend.

Deze politieke en sociale risico's manifesteren zich vooral in de grote steden, die nog steeds de long van de economische wereld zijn. Onze organisatie moet hierop een antwoord vinden, niet alleen op het politieke vlak (als tegenwicht) maar ook op het syndicale vlak (als verenigende ondersteuning voor de vakcentrales). Het zal niemand ontgaan dat we terdege rekening moeten houden met deze risico's bij het uittekenen van onze collectieve actie voor de komende vier jaar.

Leve de werknemers, leve het ABVV!

Philippe Van Muylder,

Algemeen Secretaris

01 ALGEMENE CONTEXT

Hoewel de poging van de CdH om de politieke meerderheid in Brussel omver te werpen mislukt is, werd in de loop van de zomer van 2017 een drempel overschreden in Wallonië, met de vorming van een nieuwe "oranje-blauwe" gewestregering. De politieke meerderheid in het noorden en het zuiden van het land zijn elkaars afspiegeling geworden aan de rechterkant, met eenzelfde neoliberale inslag. Gevolg: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is paradoxaal een "Gallisch dorpje" van onversaagde kosmopolieten geworden… Brussel zou wel eens het laatste bastion van politieke weerstand kunnen worden tegen de ultra-liberale "revolutie" die op federaal niveau en in Vlaanderen op gang kwam in 2004 en sedert deze zomer ook in Wallonië. Het co-beheer door meerderheden die regionaal diametraal tegengesteld zijn, zou dit keer kunnen leiden tot het bankroet van de Franse Gemeenschap.[1]

Nochtans is het helemaal niet zeker dat links-Brussel en hun projecten de verkiezingen van 2019 overleven. Het risico van in 2019 een homogene rechtse meerderheid op alle machtsniveaus te zien opkomen, gewapend met bijzondere bevoegdheden en met als missie om de sociale verworvenheden van ons land volledig af te bouwen, is zeker reëel. Met gekende gevolgen voor de toekomst van de werknemers, zoals het federale beleid al bewijst…

Deze politieke evolutie is uiterst onrustwekkend voor de toekomst. Het is belangrijk om de gevolgen ervan voor de arbeidswereld niet te onderschatten, in een moeilijke context van algemene mobilisatie tegen de maatregelen van de federale regering en van de vragen die dit oproept voor de toekomst van het syndicalisme.

01.1 RECHTS **RUKT OP**

Met de mantra 'jobs-jobs-jobs' van de nieuwe Waalse regering en de belangrijke maatregelen op het federale niveau 'met het oog op het scheppen van banen' scoort de MR in de media. 'Kamikaze-Michel', zoals de premier bij het begin van de legislatuur nog spottend werd genoemd, zou zijn mandaat aan het hoofd van de Staat wel eens versterkt kunnen afsluiten met op zijn 'actief' heel wat sociale achteruitgang. Het is dus allesbehalve onwaarschijnlijk dat we een herhaling krijgen van het scenario na de eerste regering Martens-Gol (1985): ook die werd herverkozen. In dat geval zouden we na de verkiezingen van mei 2019 een federale regering 'Michel II' krijgen, gesteund door homogene conservatieve meerderheden in de drie gewesten en gewapend met bijzondere bevoegdheden om de sociale verworvenheden verder te kunnen slopen. Het is namelijk lang niet zeker dat Brussel – net als dat andere 'kleine Gallische dorpje' – als enige weerstand zal weten te bieden aan de liberale vloedgolf die over de Europese democratieën walst. Volgens de peilingen hoeven we weliswaar (nog) niet te vrezen voor een stevige ruk naar rechts bij de Franstalige kiezers, maar we kunnen de hypothese ook niet helemaal van tafel vegen: alles hangt af van de mate waarin we de werknemers de komende maanden tegen dit vooruitzicht weten te mobiliseren, zowel in Vlaanderen als in Wallonië en vooral in Brussel, de politieke en sociale spilregio van het land waar de spanning hoog oploopt.

[1] *Deze ondergang van de Franse Gemeenschap kan leiden tot het confederalisme in België. Hierbij mag nooit vergeten worden dat het Belgische federalisme enkel opgebouwd kon worden dankzij een institutionele en ietwat surrealistische vindingrijkheid: dat van communautaire instellingen gebonden aan personen en die de fysieke grenzen van de gewesten overstegen. De klinische dood van de Franse Gemeenschap zou een ware institutionele aardschok kunnen veroorzaken, waarvan we de gevolgen onderschatten, zonder het te hebben over de prijs die de Brusselaars er op termijn voor betalen, wanneer ze helemaal op hun eentje de universiteiten en ziekenhuizen op hun grondgebied moeten financieren…*

01.2 REACTIES VAN BURGERS EN **VAKBONDEN**

Na het aantreden van de federale regering die de MR en de N-VA in 2014 vormden, liet de reactie van burgers en vakbonden niet lang op zich wachten. Het maatschappelijk middenveld en de vakbonden schoten dat najaar al meteen in actie. Hoewel zij een grote massa op de been wisten te brengen, slaagden ze er niet in om het regeringsbeleid een andere richting uit te sturen. Door het uitblijven van resultaten valt niet te vermijden dat hun mobilisatiekracht nu dreigt te verzwakken. Het blijft echter belangrijk om de werknemers ervan te overtuigen dat zij massaal in het verweer moeten komen. Hun respons moet in verhouding staan tot de aanvallen op de sociale rechten en de sociale zekerheid. Zijn zij hier per slot van rekening niet de belangrijkste slachtoffers van?

De burgerbewegingen (Hart Boven Hard, Tout Autre Chose, Alter Summit, Acteurs des temps présents, D19-20, …) hebben getracht om, zij aan zij met de vakbonden, een stem te geven aan burgeralternatieven en neen te zeggen tegen het bezuinigingsbeleid en het 'ieder voor zich'. Ze zijn op zoek naar een nieuw elan en sluiten zich hiervoor aan bij andere actoren die weerstand bieden zoals de ziekenfondsen of een deel van de magistratuur die eveneens te lijden hebben onder het federale beleid.[2]

De vakbondsorganisaties van hun kant passen hun strategieën aan en lanceren opnieuw actieplannen. Ze stellen zich vragen bij de diepgaande veranderingen die de samenleving – vooral in de steden – ondergaat. Ze doen er alles aan om te voorkomen dat de bevolking berust in de liberale profetieën en in de sociale achteruitgang waar zij toe leiden.

[2] Op initiatief van het burgerplatform Tout Autre Chose werd in de zomer van 2017 een collectief van groepen en organisaties opgericht om een (tweetalige) nationale communicatie- en mobilisatiecampagne op te zetten die duidelijk tegen de MR/N-VA-regering en haar beleid gericht is. Codenaam: Tam-Tam. Het is de bedoeling om tussen nu en eind 2018 samen een efficiënte campagne tegen het neoliberalisme te voeren in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Daarvoor baseert de campagne zich op het bestaan van geloofwaardige alternatieven (in de vorm van realiseerbare voorstellen) en vertrekt zij vanuit een beredeneerde kritiek op de neoliberale praktijken en ideeën die algemeen ingang vinden. Tam-Tam verenigt actoren uit de culturele wereld, de wereld van justitie en gezondheidszorg, universiteitsprofessoren, vorsers, verantwoordelijken van vakbonden en ziekenfondsen, en activisten uit diverse milieus (feministen, ecologisten, studenten, armoedebestrijding, …).

01.3 DRIE DREIGENDE **BREUKLIJNEN**

1.3.1 **BREUKLIJN** TUSSEN DE VAKBONDSORGANISATIE EN JONGEREN?

Brussel is een kosmopolitisch stadsgewest waar het samenvallen van de uitsluitingen uit de werkloosheid, de toenemende werkonzekerheid bij de jongeren en de voortdurende discriminatie bij de aanwerving binnen een tiental jaar dreigt als gevolg te hebben dat een groot deel van de werknemers uit hun (niet-)werkervaring een diepgeworteld gevoel van sociale onveiligheid (en van ongelijke behandeling) overhoudt. Dit vormt een groot risico voor de sociale organisaties die niet meer als «sociaal schild» worden beschouwd. Gezien al die vormen van ongelijkheid hebben heel wat jongeren als enig vooruitzicht jobs in de marge van de maatschappij, in de informele economie of in het beste geval in al die kleine dienstenondernemingen waar de vakbonden geen voet aan de grond hebben (en waar de werknemers dus vaak op zichzelf zijn aangewezen). Zij combineren vaak periodes van werk en nietwerk. Omdat ze niet beschikken over voldoende inkomsten, worden hen de meest elementaire rechten ontzegd op vlak van toegang tot huisvesting, energie, gezondheid, vrije tijd,… Bij deze jongeren, die binnen tien jaar de drijvende kracht in ons gewest moeten vormen, komt de gedachte van hun gemeenschappelijke positie met de werknemers niet op, wat hun collectieve verbondenheid met wat dan ook ondermijnt.

Kortom, een nieuwe vorm van syndicale tegenkracht opbouwen is broodnodig, in de marge van de arbeidsmarkt, in deze "nieuwe" economie van plantrekkerij en knoeierij, in volkswijken waar heel wat jongeren op zoek zijn naar een toekomst, en hun toevlucht moeten nemen tot lapmiddelen.

1.3.2 **BREUKLIJN** TUSSEN LINKS EN DE ARBEIDSWERELD?

Door de groei van de diensteneconomie worden de Brusselse werknemers geconfronteerd met steeds zwaardere arbeidsomstandigheden die in heel wat opzichten te vergelijken zijn met de manier waarop arbeiders in het industriële tijdperk werden uitgebuit. In tegenstelling tot wat men ons wil laten geloven, is de arbeidersklasse niet dood, ook al heeft zij de industrie deels ingeruild voor de dienstensector. We moeten ons dus blijven organiseren tegen de nieuwe vormen van kapitalistische uitbuiting die eigen zijn aan de diensteneconomie en die we terugvinden in het 'kapitalisme zonder ondernemingen' (en dus… zonder vakbonden) waarin massawinkels, netwerkondernemingen en digitale platforms de dienst uitmaken.[3]

In Europa lijken de linkse partijen, van oudsher de politieke stem van de werknemers, nog niet helemaal te beseffen hoe erg het gesteld is met de groeiende sociale onzekerheid. Het Franse regeringslinks heeft de strijd tegen het neoliberalisme op economisch vlak alvast opgegeven. Door tijdens de jongste presidentsverkiezingen de vermeende afname van arbeid en het algemeen basisinkomen op te hemelen, verkondigde het – met groot misprijzen voor de arbeidswereld – dat niet langer werk maar wel kapitaal rijkdom creeert! Het profileerde zich daarentegen sterk op de domeinen die betrekking hebben op culturele minderheden (het huwelijk voor iedereen, positieve discriminatie, erkenning van transgenders,…). Hoewel deze ethische vraagstukken van fundamenteel belang zijn, werden zij vaak naar voren geschoven ten nadele van de strijd die tegen de groeiende economische ongelijkheid en uitbuiting van de werknemers moet worden gevoerd. Mensen uit de volksklassen die niet rechtstreeks met deze thema's te maken krijgen, zien niet meteen de legitieme redenen die erachter schuilen. Zij vinden dat ze aan hun lot overgelaten worden en voelen zich onbegrepen door politiek links. De culturele onzekerheid vergroot het zeer reële gevoel van sociale onzekerheid. Deze breuklijn verdeelt de werkers en schaadt hun vermogen om op politiek en syndicaal vlak een machtsverhouding tot stand te brengen.

Uiteraard blijft het belangrijk om minderheden te verdedigen, vooral in een kosmopolitische stad als Brussel die openstaat voor de diversiteit in de wereld. De gelijke behandeling van mannen en vrouwen blijft dan ook een zeer belangrijk syndicaal strijdpunt. Het is echter geen thema waar een wervende kracht van uitgaat. Aan heel wat werknemers gaat deze strijd zelfs onopgemerkt voorbij, indien hij niet binnen de algemene context van economische en sociale ongelijkheid wordt gekaderd en indien hij niet wordt verbonden met een diepgaande benadering van het arbeidsvraagstuk inzake werk en de herverdeling van de rijkdom.

Als de linkse partijen niet willen verdwijnen zoals de PS in Frankrijk, moeten ze zich dringend herpositioneren rond het arbeidsvraagstuk en moeten ze reële perspectieven uitwerken voor de sociale ontvoogding van de grote massa van mannen en vrouwen die slechts op hun werkkracht kunnen

[3] Onder invloed van de diensteneconomie en de digitale revolutie evolueert het tot dusver dominante model van de geïntegreerde onderneming in de richting van een nieuw model: het bedrijf georganiseerd als netwerk. De kapitalistische concentratie gaat door, maar grote ondernemingen raken door het spel van de onderaannemingscontracten versnipperd in een wirwar van kleinere, afzonderlijke, onderling afhankelijke en hiërarchisch georganiseerde entiteiten. De macht van de werkgever wordt op die manier verdeeld over de verschillende exploitatie-eenheden. Met dit soort netwerkondernemingen behoudt het kapitaal uiteraard zijn macht over de waardeketen om de meerwaarden van de arbeid te kunnen inpikken. We zien tegelijk ook een 'kapitalisme zonder ondernemingen' ontstaan waarvan de massawinkels in Brussel de meest zichtbare exponent zijn. Grote multinationals uit de distributie brengen hun koopwaar namelijk massaal aan de man via kleine winkels. Daarmee laten ze het over aan franchisenemers om arbeidskrachten optimaal in te zetten ten dienste van hun eigen belang (bv. Carrefour Express). De digitale platforms van de zogenaamde 'deeleconomie' ontstaan alles bij elkaar uit dezelfde dynamiek, maar drijven de ontbinding van ondernemingen nog verder door en werken met schijnzelfstandigen (bijvoorbeeld Deliveroo, dat maaltijden aan huis bezorgt). Het zijn evoluties die de syndicale actie ondergraven. Deze koeriers, die we 's avonds door onze straten zien fietsen, zijn het symbool geworden van de nieuwe schaamteloze vormen van uitbuiting van werknemers.

rekenen om hun bestaanszekerheid te garanderen. Het syndicale tegenwicht moet zich ten dienste stellen van deze ontvoogding door in zijn benadering van het sociale arbeidsvraagstuk rekening te houden met de wijzigingen die de stedelijke economie op het vlak van sociale zekerheid en arbeidsrecht ondergaat.

1.3.3 **BREUKLIJN** TUSSEN DE ELITES EN DE VOLKSKLASSEN?

De beleidsstrategieën van de overheid lijken gelijke rechten vandaag de dag steeds vaker te reduceren tot gelijke… kansen. Terwijl zij 'diversiteit' promoten, bevatten zij paradoxaal genoeg ook elementen die de werknemers op basis van hun identiteit verdelen en die de verschillende groepen van de volksklassen tegen elkaar opzetten: mannen tegen vrouwen, autochtone werknemers tegen werknemers van vreemde origine, Belgen tegen migranten, werknemers met een vaste job tegen werknemers met een precair statuut.

In een dergelijke context kunnen sociale ongelijkheden ontsporen tot culturele onzekerheid bij sommigen en tot identiteitsverlenend geweld bij anderen, wat een voedingsbodem voor fascisme en extreemrechts vormt. De brexit, de verkiezing van Trump en de opmars van extreemrechtse partijen in Europa zijn stuk voor stuk uitingen van deze breuk met de werkende klassen waarvan een steeds grotere groep zich uit machteloze woede door het 'populisme' of het 'autoritarisme' laat verleiden.

Het is de ambitie van de reactionaire krachten om, in naam van hun zogenaamde rechtstreekse banden met het als heilig beschouwde 'volk', de intermediaire organisaties zoals vakbonden, ziekenfondsen en andere niet-gouvernementele organisaties buitenspel te zetten.

01.4 DE HEROPBOUW VAN DE **'VOLKSKLASSEN'**[4]

De voorbije eeuw slaagde de arbeidersklasse erin om met collectieve acties in grote ondernemingen op diverse domeinen grote sociale vooruitgang te boeken waartegen de heersende klasse nu in het verweer komt: het collectieve arbeidsrecht, de sociale zekerheid, de welvaartsstaat met openbare diensten. De arbeidersbeweging en haar stoottroepen – de vakbonden – stelden de werknemers in staat om hun positie in de arbeidswereld veilig te stellen en om conflictrelaties aan te gaan waarbij ze zich verzekerd wisten van wederzijdse hulp en solidariteit en van de nodige marges om actie te voeren, een eigen wereldvisie op te bouwen en de heersende maatschappelijke definities in vraag te stellen. Door de de-industrialisatie en de deconcentratie van arbeid verliest de arbeidersklasse, die zich zeer goed bewust was van haar collectieve kracht, een deel van haar leiderschap (dat lange tijd de andere overheerste groepen verenigde en alle volksklassen samen een sterke en homogene identiteit verleende).

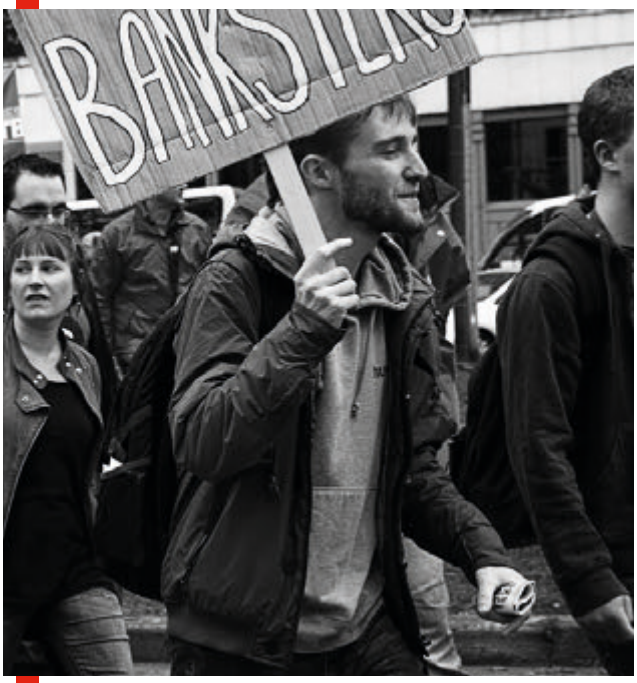

Nu de arbeidersklasse deze centrale positie verloren heeft en het bijbehorende revolutionaire perspectief verdwenen is, gaapt er een ontmoedigende leegte. De verzwakking van de solidariteitsmechanismen tussen de werknemers en de verspreiding van de werknemers doen opnieuw vragen rijzen omtrent het 'vermogen van de volksklassen om zich als een belangrijke sociale beweging op te werpen en stabiele organisaties te vormen die de volledige groep kunnen organiseren en mobiliseren, en in staat zijn om een visie op de wereld te ontwikkelen en inzicht in hun actuele toestand te verwerven."[5]

De volksklassen moeten zichzelf dus 'heropbouwen' – als een identiteit die mensen verenigt en als een factor van collectieve actie – binnen de context van de nieuwe conflictvormen in de stedelijke samenleving: conflicten in de arbeidsrelaties door de toenemende werkonzekerheid, conflicten met

[4] *« En quête des classes populaires. Un essai politique », Sophie Béroud, Paul Bouffartigue, Henri Eckert, Denis Merklen, La Dispute, Parijs, 2016.*

[5] *Op. cit., pag. 9.*

het grondgebied door de verslechterende leef- en woonomstandigheden, en conflicten met de staat die er onder invloed van het liberalisme steeds minder in slaagt om iedereen gelijke rechten en bestaanszekerheid te garanderen. Deze nieuwe conflictvormen zijn stuk voor stuk kansen om een identiteit op te bouwen (en om de diverse groepen die de volksklassen vormen, in een breed en transversaal collectief te verenigen).

Om de machtsverhouding met het kapitaal te herstellen, moeten de volksklassen zich kunnen identificeren met hun vakbondsorganisaties en moeten zij zich hierachter kunnen scharen. Werknemers – mannen, vrouwen, mensen met een vaste job en met een precair statuut, Belgen, migranten, … – moeten zich herkennen in syndicale eisen die het gemeenschappelijk belang dienen. Bovendien moeten zij zich vertegenwoordigd voelen en moeten zij via de syndicale democratie actief betrokken kunnen worden bij het vakbondswerk.

Hier is haast bij. Zonder deugdelijke alternatieven of actiemiddelen zal de ontworteling van de volksklassen alleen maar groter worden. De lokroep van rechtse populisten weerklinkt sterker naarmate de werknemers een grotere sociale en culturele onzekerheid ervaren en op een dwaalspoor worden gezet door het ontbreken van 'vrolijke' alternatieven voor de 'trieste' mantra's van het liberalisme dat opofferingen, individualisme en het recht van de sterkste predikt.

Vakbonden, ziekenfondsen, verenigingen, burgers en linkse partijen moeten meewerken aan de herovering van de volksklassen rond een stedelijk samenlevingsproject dat een antikapitalistisch tegenpopulisme biedt. Daarvoor moeten zij "ideeënfabrieken creëren die een bemiddelende rol kunnen spelen tussen de organisaties (partijen, vakbonden, verenigingen, …), de kaders (universitairen, verantwoordelijken, enz.) en de media en de publieke opinie." Dit is de uitdaging die de sociale bewegingen in Brussel wacht!

De volksklassen in Brussel hebben slechts een toekomst indien alle linkse krachten – vakbonden, ziekenfondsen, politici, verenigingen en burgers – zich achter zo'n verenigend project scharen vanuit de gemeenschappelijke ambitie om de verleidingskracht van het populisme en neoliberalisme tegen de verkiezingen van 2019 te doen verdwijnen. Uiteraard is er nog niets verloren:
SAMEN STAAN WE STERKER!

[6] *Zoals Edouard Delruelle op een avond in april 2017 voorstelde in de Vakbondsschool in Brussel. [vrije vertaling]*

NO
TTIP
NO
CETA

02 DE KRACHT VAN DE INTERPROFESSIONELE ACTIE

De kracht van ABVV-Brussel schuilt in zijn vermogen om mensen samen te brengen: de interprofessionele solidariteit is meer dan ooit een essentieel onderdeel van de collectieve verdediging van de werknemers. Door één blok te vormen, slaagt ABVV-Brussel erin om in de Brusselse publieke arena sterke signalen te geven en als een echt politiek tegenwicht op te treden. ABVV-Brussel dat onafhankelijk van de politiek opereert – zonder politiek neutraal te zijn – laat de stem van de Brusselse werknemers horen (zowel inwoners als pendelaars) bij de overheid, de werkgevers, organisaties van het maatschappelijk middenveld en onze eigen syndicale organisatie. Dit gebeurt in goede verstandhouding en in overleg met de Waalse en Vlaamse Intergewestelijken van het ABVV, vanuit een gevoel van verbondenheid en solidariteit met alle werknemers.

02.1 INTERPROFESSIONELE **ACTIES**

2014

"Als reactie op heel wat aspecten van het programma (van de regering Michel [N-VA/MR/CD&V/Open VLD]) organiseerden de vakbonden in 2014 inderhaast en via een gemeenschappelijk vakbondsfront grootschalige interprofessionele acties: een nationale betoging waarvoor heel wat deelnemers het werk neerlegden, drie maandagen lang een wisselstaking die telkens in verscheidene provincies of in het Brussels Gewest en de twee Brabantse provincies gehouden werd, en een algemene stakingsdag.

(…) Sociale conflicten zijn doorgaans offensief van aard tijdens periodes van economische hoogconjunctuur. In tijden van crisis zijn ze voor het merendeel defensief van aard. 2014 verliep op economisch vlak moeizaam na de gebeurtenissen van 2008: zwakke groeicijfers, een groot aantal faillissementen en een stijgende werkloosheid, een loonstop – of althans een flinke loonmatiging – en een streng begrotingsbeleid op alle bestuursniveaus als politiek antwoord op de significante stijging van de overheidsschuld.

Dit beeld moet echter genuanceerd worden. De index van de belangrijkste aandelen die op de Brusselse beurs genoteerd stonden (Bel 20), steeg tussen 1 januari en 31 december 2014 met 12,4%, terwijl de gewone bestuurders van deze twintig bedrijven hun gemiddelde bezoldiging in deze periode met zowat 8% zagen stijgen.

Deze cijfers wijzen op een onevenwicht tussen de achteruitgang die de grote meerderheid van de bevolking ervaart enerzijds en de grotere welvaart die een minderheid te beurt valt anderzijds. Een dergelijke situatie voedt zonder twijfel het gevoel van onrechtvaardigheid bij de eerste groep die de indruk heeft te betalen voor een crisis waarvoor hij niet verantwoordelijk was, terwijl het regeerakkoord van Michel volgens de vakbonden de rijksten spaart. De omvang van de interprofessionele mobilisatie tijdens het laatste kwartaal van 2014 was duidelijk toe te schrijven aan dit gevoel, alsook aan de woede over de maatregelen – vooral de indexsprong en de verhoogde pensioenleeftijd – die pijnlijk werden genoemd en als een achteruitgang werden beschouwd.

(…) Tijdens de interprofessionele acties in de herfst moesten de vakbonden zich herhaaldelijk verweren tegen de beschuldiging van de federale regeringspartijen en de werkgevers als zouden zij een politieke staking tegen de regering voeren. De vakbondsleiders, die in dit verwijt een vorm van afkeuring bespeurden, verdedigden zich hier meestal tegen. Nochtans is het niet verboden om een politieke staking te organiseren. Het algemeen stemrecht voor mannen – dat in eerste instantie nog beperkt bleef tot een meervoudig stemrecht – kwam er in België na grote algemene stakingen. In de Belgische politiek-sociale context van de herfst van 2014 was het verschil tussen een politieke staking en een economische staking overigens bijzonder subtiel. Na de stembusgang van 25 mei werd op het federale niveau een rechtse meerderheid gevormd. De maatregelen die zij in de loop van de legislatuur wilde nemen, waren duidelijk op maat van de ondernemingen uitgewerkt en benadeelden werknemers en steuntrekkers. Daarbij werd zelfs niet geprobeerd om de indruk te wekken dat er een sociaal evenwichtig beleid werd gevoerd.

(…) Het verzet van de vakbonden tegen de sociaaleconomische maatregelen van de federale regering was met andere woorden een uiting van het verzet tegen een politiek project en een maatschappijvisie. Deze ideologische confrontatie bleek ook duidelijk uit de beweging (Hart Boven Hard) die als reactie op de vorming van de Vlaamse regering ontstond en de Franstalige tegenhanger van deze organisatie die op het einde van het jaar werd opgericht (Tout autre chose). Tijdens de staking van 15 december ondersteunden deze twee nieuwe bewegingen stakingspiketten en gaven daarmee uiting aan hun bereidheid om een bondgenootschap met de vakbonden te sluiten. Die riepen vervolgens op om deel te nemen aan de Grote Parade die deze bewegingen op 29 maart 2015 organiseerden (…).

Tot slot zijn er nog twee aspecten die het sociale conflict uit 2014 een bijzonder gezicht gaven. Ten eerste ging de aandacht bij dit conflict vooral uit naar de Belgische situatie. In vergelijking met de jaren ervóór, waren er ogenschijnlijk minder acties die tegen het Europese niveau gericht waren en die in samenwerking met internationale vakbondsorganisaties of vakbonden uit andere landen verliepen. We verwijzen echter naar de Europese betoging die op 4 april tussen de 25.000 en de 50.000 mensen naar Brussel bracht onder de slogan 'Stop de sociale dumping'. We verwijzen ook naar de mobilisatie die geleidelijk op gang kwam tegen de onderhandelingen door de Europese Commissie en de Verenigde Staten over het trans-Atlantisch partnerschap voor handel en investeringen (TTIP). Op 19 december was er nog een actie van boeren, loontrekkenden, jongeren, milieuactivisten, feministen, enz. in Brussel.

HET TWEEDE OPVALLENDE ASPECT IS PRECIES DEZE NEIGING OM DE STRIJD TE VERBREDEN.

Zowel bij het verzet tegen het TTIP als bij de oprichting van de beweging Acteurs des temps présents en het ontstaan van Hart Boven Hard en Tout autre chose zagen we in 2014 hoe verscheidene initiatieven ontstonden of concrete vorm kregen om militanten met uiteenlopende achtergronden samen te brengen, terwijl die voorheen soms als concurrenten werden voorgesteld of eenvoudigweg geen interesse leken te hebben voor elkaars bekommernissen. Eén van de uitdagingen voor de komende jaren bestaat er ongetwijfeld in om te zien of en hoe deze pogingen het vakbondswerk kunnen aanvullen of vernieuwen – of concurrentie hiervoor vormen – want tot dusver waren sociale conflicten en vooral arbeidsconflicten een domein waarop de vakbonden als dominante actoren optraden."

Iannis Gracos, Grèves et conflictualité sociale en 2014, Courrier Hebdomadaire van CRISP, nr. 2246-2247, pag. 96 e.v. [vrije vertaling]

In de vier voorbije jaren nam ABVV-Brussel actief deel aan alle grote nationale betogingen. Het verzette zich met kracht tegen het neoliberale beleid van de federale regering van Charles Michel en tegen de ongeziene maatregelen die zij nam (aantasting van de koopkracht, verslechtering van de arbeidsvoorwaarden, uitholling van de sociale zekerheid, verzwakking van de overheidsdiensten, enz.). Bij elke grote nationale en/of Europese betoging waren de Brusselse werknemers aanwezig met spandoeken, vlaggen en fanfares. ABVV-Brussel heeft uiteraard ook regionale acties gevoerd, alleen, met het gemeenschappelijk vakbondsfront of via de burgerplatforms:

6 NOVEMBER 2014

Nationale betoging in vakbondsfront: "Wij laten ons niet pluimen! Halt aan een antisociaal en onrechtvaardig regeerakkoord" met vertrek aan het **Noordstation**

NOVEMBER-DÉCEMBER 2014

Wisselstakingen in gemeenschappelijk vakbondsfront op nationaal niveau (van 24 november tot 15 december) om de maatregelen van de federale regering aan te klagen: "Laat je niet pluimen". **Brussel** en **Brabant** mobiliseerden op 8 december

15 DECEMBER 2014

Nationale staking, in gemeenschappelijk vakbondsfront, om te protesteren tegen zure en asociale besparingen: de indexspring, de verhoging van de pensioenleeftijd, de maatregelen tegen werklozen en de afwezigheid van sociaal overleg

11 MAART 2015

Militantenbijeenkomst in gemeenschappelijk vakbondsfront omwille de asociale keuzes en onrechtvaardige beslissingen van de regering, op het Muntplein in **Brussel**

29 MAART 2015

Betoging "Hart boven hard / Tout autre chose" - De Grote Parade, Noordstation, **Brussel**

30 MAART 2015

Betogingen in gemeenschappelijk vakbondsfront van de werknemers van Brussel en Vlaams- en Waals-Brabant tegen de "maatregelen voor besparingen en sociale achteruitgang van de regering-Michel",
Luxemburgstation en Europa-esplanade

4 JUINI 2015

Actie "Vrouwen zeggen NEE aan het afbraakbeleid van de regering-Michel", Sint-Jansplein te **Brussel**

24 JUINI 2015

Betoging in gemeenschappelijk vakbondsfront "Sociale dumping", **Luxemburgplein**

13 JUINI 2016

Sensibiliseringsacties van ABVV-Brussel en de Brusselse vakcentrales voor de nationale staking van 24 juni 2016 – **Brusselse stations**

24 JUINI 2016

Nationale staking "2 maten 2 gewichten", **Brussel**

20 SEPTEMBER 2016

Nationale betoging "Stop TTIP & CETA",
Wetstraat, Brussel

29 SEPTEMBER 2016

Nationale betoging in gemeenschappelijk vakbondsfront "2 jaar Michel, geen reden om te feesten!", **Brussel**

7 OKTOBER 2016

Mobilisatie in solidariteit met de ING-werknemers, in gemeenschappelijk vakbondsfront, Marnixplein, **Brussel**. In de marge hiervan vonden in het Brussels Gewest nog andere acties plaats georganiseerd door BBTK en HORVAL, met als doel de aan de gang zijnde herstructurering in de financiële sector en de hotelsector.

24 NOVEMBER 2016

Betoging van de werknemers van de socialprofit, in gemeenschappelijk vakbondsfront: "werkbaar werk en kwalitatieve jobs in de zorgsector", Rogierplein in **Brussel**

28 NOVEMBER 2016

Nationale betoging in gemeenschappelijk vakbondsfront voor de pensioenen, Egmontpaleis in **Brussel**

4 MAART 2017

Nationale actie van de Vrouwenmars "Een keten van vrouwen tegen het besparingsbeleid van de regering!", **Muntplein**

14 MAART 2017

Actie – "Dag van de Loongelijkheid", **België**

28 MAART 2017

Manifestatie ABVV en ACV voor de regularisatie van Mensen zonder papieren, **Brussel**

7 MEI 2017

De Grote Parade "Hart boven Hard / Tout autre Chose", **Noordstation**

19 MEI 2017

Militantenbijeenkomst : "Het ABVV spoort de regering-Michel aan tot een koerswending", **Muntplein, Brussel**

21 JUNI 2017

Actie "Voor gelijk werk, gelijk loon – Halt aan de Sociale Dumping", **Luxemburgplein**

15 SEPTEMBER 2017

Actie "De grote pensioentombola. Hoe hoog zal je pensioen zijn?", Nationale Raad voor Arbeid, **Brussel**

20 SEPTEMBER 2017

Actie "Halt aan de razzia's op mensen zonder papieren", **Schaarbeek**

28 SEPTEMBER 2017

Europese betoging van de Vrouwenmars "Voor het recht op abortus in heel Europa", **Europawijk**

9 OKTOBER 2017

Actie "Gastvrije gemeente", burgerinterpellatie in de Gemeenteraad van de Stad **Brussel**

7 NOVEMBER 2017

"Voor sociale rechtvaardigheid: regularisatie van werknemers zonder papieren!" Centraal Station, **Brussel**

8 NOVEMBER 2017

Mobilisatie "Europa moet een koerswijziging doorvoeren: VÓÓR een sociaal Europa", **Jubelpark**

6 DECEMBER 2017

"Voor de multinationals is het elke dag Sinterklaas", sensibiliseringsactie, **Brussel - Centraal station** - over het thema van de Fiscaliteit

19 DECEMBER 2017

Optocht voor betere pensioenen "Samen op straat voor betere pensioenen!", **Brussel**

13 JANUARI 2018

Samenkomst voor het ontslag van Theo Francken, Brussel, **Noordstation**

Deze grote betogingen werden ondersteund door heel wat voorlichtings- en vormingswerk van de militanten van ABVV-Brussel. Zo organiseerde de Vakbondsschool van Brussel verscheidene seminaries over actuele sociale vraagstukken en de respons van de vakbonden op de regeringsmaatregelen, de vluchtelingencrisis, de uberisering van de arbeidswereld, …

2015

"Hoewel 2015 minder stakingsdagen telde dan 2014, werd het jaar gekenmerkt door een toegenomen druk op het stakingswapen zelf als element van het arsenaal aan actiemiddelen waarover werknemers of ambtenaren en hun vakbonden beschikken.

In de politieke standpunten, de communicatie van werkgeversorganisaties, in de pers en op de sociale media werd het gebruik van stakingen steeds vaker en strenger aangeklaagd. De vertolkers van dit soort kritiek beweerden vaak dat zij niet tegen het stakingsrecht op zich zijn, maar beklemtoonden dat stakingen goed moet worden gekaderd en in omvang beperkt. Zij vonden meer in het bijzonder dat er te vaak wordt geprotesteerd.

Er volgden verscheidene wetgevende initiatieven die deze beweging ondersteunden en van een verlengstuk wilden voorzien door tegenover een internationaal erkend collectief recht (het stakingsrecht) individuele rechten zonder wettelijke basis te stellen (bv. het recht om te werken of zich naar zijn werkplaats te begeven).

(…) Uit de analyse van de sociale spanning die in 2015 op interprofessioneel niveau heerste, bleek een zekere aarzeling bij de vakbonden om stakingsacties op te zetten. Het ACV en het ACLVB weigerden vrij duidelijk om dit soort acties te voeren tegen het beleid van de federale regering, ook al hadden bepaalde afdelingen van de christelijke vakbond graag vaker gebruikgemaakt van het stakingswapen. Binnen het ABVV werd de motie van verscheidene afdelingen om een algemene stakingsdag te houden, met meer dan 60% van de stemmen afgewezen. Op het einde van het jaar waren de drie vakbondskoepels, na een autowegblokkade tijdens een staking die door het ABVV van Luik georganiseerd was, verplicht om met de werkgevers te gaan onderhandelen over een actualisering van het akkoord over het stakingsrecht dat de sociale partners in 2002 sloten.

In die context breidden de vakbonden hun arsenaal aan actiemiddelen soms uit met acties op basis van burgerparticipatie die niet uitsluitend in de arbeidswereld verankerd zijn. De deelname aan de Grote Parade van Tout autre chose en Hart boven Hard is hier een voorbeeld van, net als de acties van Acteurs des temps présents, de uitwerking van de Alter Summit of de deelname aan de oproep 'Samen in verzet tegen de regering van de superrijken'. Deze elementen (oproepen, marsen, kleurrijke betogingen, enz.) waren zeker niet nieuw binnen het actierepertoire van de Belgische vakbonden, maar ze leken nu in zekere zin belangrijk te worden om de publieke opinie de kant van het sociale verzet te laten kiezen in plaats van die van de economische doxa. Door het accent te leggen op de rechten van de burgers – bv. het recht op een billijke fiscaliteit of op degelijk openbaar vervoer – en door allianties aan te gaan met burgerbewegingen, konden de vakbonden hun strijd verbreden en zich bevrijden uit de houdgreep waarin hun actiemiddelen vastzaten. We merken op dat deze burgerbewegingen zich absoluut niet bij de klaagzang over vakbondsacties aansluiten maar stakingen daarentegen als een elementaire vorm van basisdemocratie omschrijven. Door hun specifieke inbreng binnen de sociale beweging zouden ze de vakbonden kunnen helpen om hun imago te verbeteren bij dat deel

van de publieke opinie dat de beleidskeuzes van de regering afwijst zonder echter de strategische opties van de vakbondsorganisaties te onderschrijven.

(…) Dit soort samenwerkingsverbanden kwam met name tot stand rond thema's met een internationale of transnationale dimensie. In 2015 waren acties met een dergelijke reikwijdte bijzonder talrijk, meer in het bijzonder naar aanleiding van het verzet tegen het trans-Atlantisch partnerschap voor handel en investeringen (TTIP). Naast de mobilisatie rond dit bijzonder ruime thema (het TTIP-project omvat aspecten als landbouw, gezondheid, industrie, milieu, enz.), vertoonden ook een aantal sectorbewegingen transnationale kenmerken. Dit geldt bijvoorbeeld voor de strijd van de taxichauffeurs voor een verbod op Uber, waarvoor onder meer een Europese betoging werd georganiseerd. Deze strijd werd gevoerd door een Spaanse vereniging die Uber in heel Europa wil laten verbieden.

(…) Het bedrijf Uber weigert om zichzelf te beschouwen als werkgever van de chauffeurs die de ritten via de Uber-app voor smartphones uitvoeren en wil op die manier ontkomen aan zijn verplichtingen op fiscaal vlak, inzake socialezekerheidsbijdragen en verzekeringen. Het ontstaan van het statuut van 'auto-entrepreneur' – vergelijkbaar met dat van een werknemer met een onzeker contract – drijft het werknemerscollectief uit elkaar, net als telewerk of werk in onderaanneming, en dreigt zware schade toe te brengen aan het vermogen van de vakbonden om binnen de ondernemingen te mobiliseren. In combinatie met de druk die vanuit de politiek, de werkgeversorganisaties en de media wordt uitgeoefend op het gebruik van stakingen in de overheidssector en op interprofessioneel niveau, toont dit nogmaals de problematische evolutie aan van het sociaal conflict, de inzet ervan en de wijze waarop het tot uiting komt."

Iannis Gracos, Grèves et conflictualité sociale en 2015, Courrier Hebdomadaire van CRISP, nr. 2291-2292, pag. 104 e.v. [vrije vertaling].

Op initiatief van CEPAG voerden ABVV-Brussel en ABVV-Wallonië ook campagnes rond de volgende thema's :

2014
« Je suis contre le sexisme car... »
« Europe, poussons dans le bon sens ! »

2015
« Recherche logement décent désespérément »

2016
« #4J : La semaine de 4 jours en 32 heures. Le partage ou la barbarie »

2017
« Ceci n'est pas un trou ! La Sécurité sociale expliquée à ma petite fille »

2018
« Une école d'excellence » (in voorbereiding).

Tot slot verwijzen we nog naar de federale sensibiliseringsacties die elk jaar in Brussel worden gehouden in samenwerking met ABVV-Brussel en het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky en die specifiek over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen gaan (Equal Pay Day).

2015

"Op het vlak van sociale conflicten was 2016 in meer dan één opzicht een jaar vol tegenstellingen en paradoxen. De nationale betogingen die de vakbonden op 24 mei en 29 september organiseerden, brachten weliswaar minder volk op de been dan in voorgaande jaren (respectievelijk 60.000 en 70.000 betogers tegenover 100.000 in 2015 en 120.000 in 2014) en de nationale staking die het gemeenschappelijk vakbondsfront voor 7 oktober aangekondigd had, werd geannuleerd, maar het aantal geregistreerde stakingsdagen verdubbelde in 2016 bijna tegenover het jaar ervoor. De terroristische aanslagen van 13 november 2015 in Parijs en de strengere veiligheidsmaatregelen die in de nasleep hiervan in België van kracht werden, leidden tot de annulering van vakbondsacties. De aanslagen op het Belgische grondgebied (in Zaventem en in Brussel) ,op 22 maart 2016, leken echter niemand te beletten om sociale conflicten in de publieke ruimte aan de kaak te stellen. De eerste acties die na deze aanslagen werden gevoerd, vonden bovendien in de luchthaven plaats: eerst voerden de luchtverkeersleiders actie, daarna het bagagepersoneel. De interprofessionele vakbondskoepels zorgden er bij het opstellen van hun kalender voor om de examenperiode op het einde van het academiejaar te vermijden – en de terugkerende kritiek op de stakingen voor te zijn – maar het spoorwegpersoneel legde eind mei spontaan het werk neer na een onverwachte beslissing van de directie van HR Rail. Hieruit volgde de langste staking bij het spoor in dertig jaar, wat leidde tot protest van de Franstalige studentenkoepel UNECOF die niet te spreken was over de timing van de actie.

Terwijl de actie van het spoorwegpersoneel dat zijn job, zijn arbeidsvoorwaarden en de veiligheid op het spoor verdedigde, door de N-VA werd weggezet als 'syndicaal terrorisme' – amper twee maanden na de aanslagen van 22 maart nota bene –, konden de toekomstige ex-werknemers van Caterpillar rekenen op de steun van de eerste minister die een 'heilig verbond over de grenzen van de politieke partijen heen' aankondigde.

(…) Hoewel de ondertekening van het CETA-verdrag enkele dagen uitgesteld diende te worden door de weigering van de Waalse regering om de tekst zoals deze voorlag te ondertekenen – waarop de ogen van heel Europa plots op deze vreemde vorm van institutioneel verzet tegen de globalisering gericht waren – en hoewel deze actie door een brede mobilisatie van het maatschappelijk middenveld gedragen werd, vonden de belangrijkste groepen die het initiatief steunden, het behaalde resultaat na afloop van de onderhandelingen veeleer teleurstellend.

Alles bij elkaar werd 2016 – misschien nog meer dan de voorgaande jaren – gekenmerkt door verdeeldheid binnen de vakbonden omtrent de te volgen strategie op de verschillende strijddomeinen, het in vraag stellen van het gebruik van het stakingsrecht en een debat hierover, een zekere spanning tussen de sociale strijdthema's en de politieke acties, en de invloed van buitenlandse of internationale factoren op de Belgische sociale strijd (en omgekeerd de mobilisatie in België omtrent een internationaal handelsverdrag).

(…) In 2016 kwam het gebruik van het stakingsrecht nogmaals zwaar onder te druk te staan in België. Werkgevers en vakbonden discussieerden uitgebreid over het thema, zonder echter tot een consensus te komen. De meerderheidspartijen in de federale regering en – in het geval van het spoorwegpersoneel – de regering Michel zelf ondernamen verscheidene politieke initiatieven waarmee ze probeerden om het stakingsrecht te kaderen, wat voor de vakbonden nog steeds gelijkstaat met een poging om dit recht of de acties zelf te beperken. In de loop van 2016 ging de overheid zelfs nog verder om bepaalde protestacties – ook niet-syndicale acties – te doen ophouden. De minister van Binnenlandse Zaken en de provinciegouverneurs schakelden de ordediensten in om een einde te maken aan bepaalde acties van de wegtransportbedrijven, terwijl de gevangenisdirecties en de spoordirecties zware financiële sancties oplegden aan stakers. Dergelijke handelswijzen kunnen een beweging weliswaar ondermijnen, maar ze kunnen ook contraproductief blijken te zijn, hetzij omdat ze protestacties tegen de sancties kunnen uitlokken in plaats van de staking te beëindigen, hetzij omdat het werk dan op een andere manier wordt neergelegd. In de lente meldden heel wat luchtverkeersleiders zich ziek – in plaats van een stakingsaanzegging in te dienen – om hun ongenoegen kenbaar te maken. Het luchtverkeer lag op die manier evengoed stil als wanneer de luchtverkeersleiders een staking volgens het boekje hadden gehouden."

Iannis Gracos, Grèves et conflictualité sociale en 2016, Courrier Hebdomadaire van CRISP, nr. 2341-2342, pag. 111 e.v. [vrije vertaling]

02.2 DE VAKBONDS-**VERGADERINGEN**

2.2.1 DE **VAKBONDSRADEN**

Op regelmatige basis roept ABVV-Brussel zijn militanten bijeen in een Vakbondsraad om er vrijuit de debatteren over de politieke en syndicale uitdagingen voor de werkwereld.
Er werden zes Vakbondsraden georganiseerd:

30 SEPTEMBER 2015
"De staking, motor van vooruitgang"

27 APRIL 2016
"Verzorgingsstaat en collectieve arbeidsvermindering"

19 OKTOBER 2016
"Digitale revolutie van de economie: nieuwe uitdagingen voor de arbeidswereld"

26 APRIL 2017
"Volk en populisme : wat zijn de verwachtingen van de burger na de Brexit?"

4 OKTOBER 2017
"Politieke crisis, sociale crisis… Welke gevolgen voor de Brusselse werknemers?"

25 APRIL 2018
«De toekomst van arbeid, solidariteit en gelijkheid in het licht van de grote transformaties in de XXIe eeuw».

2.2.2 **DE FORUMS**

De Forums van het ABVV zijn in zekere zin 'Vakbondsraden die openstaan voor het publiek'. De "metgezellen" van het ABVV worden uitgenodigd om samen met de militanten over maatschappelijke vraagstukken te komen debatteren.

Hoewel het ABVV voornamelijk actief is in de ondernemingen, waar het met de werknemers opkomt voor hun sociale rechten, nam het - vooral in Brussel - ook altijd deel aan de sociale strijd daarbuiten, bijvoorbeeld voor huisvesting, onderwijs, cultuur en gezondheid, de strijd tegen fascisme en extreemrechts, voor milieubehoud, enz.

Sinds 2005 organiseren ABVV-Brussel en de vzw's Centrale Culturelle Bruxelloise en Habiter Bruxelles discussieforums rond thema's die verband houden met sociale stadsontwikkeling en de rol die de vakbond daarin kan spelen. Deze open vergaderingen worden telkens voorbereid met vakbondsafgevaardigden en miltanten van verenigingen, zowel uit de sociale diensten als uit de vakcentrales.

13 JUNI 2016
"Een geïntegreerd Brussels volksgezondheidsbeleid"

24 JANUARI 2017
"Brussel: migratie en politieke inzet"

30 JANUARI 2018
"De miserie van jongeren in de marge van arbeid en uitsluiting… De onderbelichte kant van het tewerkstellingsbeleid"

Bovendien organiseert de militantengroep tegen extreemrechts Reageer om de twee jaar een forum over de symbolische waarde van 8 mei 1945 :

8 MEI 2015

"Bezuinigingen, uitsluiting, controle van de bevolking…: welk verzet tegen het 'sociaal terrorisme'?" »

8 MEI 2017

"Hoe op te houden met als werkgevers te denken? »

Daarnaast organiseert ABVV-Brussel[7], in het kader van BRISE en samen met het ACV en de ACLVB, elk jaar intersyndicale forums die gewijd zijn aan milieuzorg:

2 MAART 2015

"Samen voor de Stad"

13 JUIN 2016

"Een geïntegreerd Brussels volksgezondheidsbeleid"

25 SEPTEMBER 2016

"Dagelijkse verplaatsingen in Brussel: duurzame contrasten en paradoxen?"

24 MAART 2017

"Werken, dat maakt lawaai"

26 FEBRUARI 2018

"De milieucrisis verplicht ons tot een ommezwaai"

2.2.3 DE MILITANTEN-AVONDEN

Samen met ABVV en Habiter Bruxelles, organiseert de Vakbondsschool geregeld debatavonden rond actuele thema's, soms naar aanleiding van een film of een interessant boek in het kader van de campagne Fureur de lire.

3 DECEMBER 2015

Fureur de lire - « J'irai plus loin ? »,van Giovanni Lentini

10 NOVEMBER 2016

Fureur de lire – « Les combats socialistes dans l'imagerie populaire », van Éric Van den Abeele

8 DECEMBER 2016

Fureur de lire – « Einstein avait raison : il faut réduire le temps de travail », van Pierre Larrouturou en Dominique Méda

24 JANUARI 2017

Politiek debat « Migratie, onthaalbeleid, politieke inzet » avec Jean-François Tamellini et des représentants van ECOLO, PTB, CDH en PS

18 APRIL 2017

Debat - « Onze thèses pour sortir du mur », met Edouard Delruelle

11 SEPTEMBER 2017

Ontmoetingsavond « Internationaal syndicalisme en man-vrouwgelijkheid », met Isabelle Kapinga (Congolees vakbondsplatform « Union Fait la Force)»

28 SEPTEMBER 2017

Debat - « Hervormen van de sociale zekerheid: noodzaak of utopie? ? », met Pascale Vielle

19 OKTOBER 2017

Debat – « Lege woningen in Brussel – vormt kraken nog een alternatief voor dakloosheid? », met Nicole Mondelaers (La Strada), Vincent De Wolf (MR), Vincent Wattiez (Réseau Brabançon pour le Droit au Logement), Damien Delaunois (Fébul) & Réginald De Potesta De Waleffe (Woningen 123 Logements)

9 NOVEMBER 2017

Debat - « De uitdagingen voor links en de arbeidswereld », met Pierre-Paul Maeter et Zoé Genot (Ecolo)

22 NOVEMBER 2017

Fureur de Lire - « Vaincre Macron et révolutionner le travail », van en met Bernard Friot

7 DECEMBER 2017

Filmdebat – « I, Daniel Blake », met Yves Martens (CSCE).

[7] *Brussels Intersyndicaal Sensibiliseringsnetwerk voor het milieu.*

02.3 BEWEGINGEN EN **ACTIEGROEPEN**

Sedert het Congres van 2010 hebben ABVV-Brussel en de Vakbondsschool de nadruk gelegd op het ontwikkelen van de beweging en het vormen van denk- en actiegroepen met miltanten die de vakbondswerking in de stad concreet willen ontplooien. De militanten worden aangespoord om actief mee te werken in deze verschillende groepen waar de interprofessionele aandachtspunten aan bod komen:

- ABVV-Vrouwen
- ABVV-Jongeren
- Strijd tegen extreemrechts en racisme (Groep Reageer)
- Mobilisatie van de werklozen (Groep Résiste!)
- Milieubehoud (KyotoGroep).

2.3.1 **ABVV-VROUWEN** BRUSSEL

ABVV-Brussel telt twee specifieke instanties voor vrouwen. Zij hebben de opdracht om werkneemsters aan te moedigen om deel te nemen aan het vakbondswerk, maar moeten de vakbondsstructuren er ook toe aanzetten om het aspect 'gelijkheid tussen mannen en vrouwen' beter binnen hun opdracht te integreren. De Vrouwenbeweging van ABVV-Brussel is georganiseerd rond het Vrouwenbureau en het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky.

2.3.1.1 VROUWENBUREAU

Het Vrouwenbureau heeft als belangrijkste opdracht om het beleid inzake gelijkheid tussen mannen en vrouwen binnen ABVV-Brussel op te volgen. Het bereidt hiervoor specifieke resoluties voor die tijdens de vierjaarlijkse congressen worden goedgekeurd. Het bureau kan ook adviezen en aanbevelingen formuleren voor het Bureau van de Intergewestelijke en werkt daarvoor nauw samen met het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky en de Cel Gelijkheid van de Studiedienst.

2.3.1.2 VROUWENCOMITÉ **ELIANE VOGEL-POLSKY**

Sinds 2016 heet de Vrouwencommissie, waarin de vrouwelijke Brusselse vakbondsmilitanten zitten, het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky. Deze nieuwe naam is een eerbetoon aan vrouwenrechtenactiviste en ULB-professor Eliane Vogel-Polsky die door haar inzet voor de gelijke behandeling van vrouwen en mannen nog steeds een inspirerend voorbeeld is.

Het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky is een breed militant orgaan met vrouwen van de verschillende vakcentrales dat onder de gezamenlijke leiding van de Vakbondsschool en de Studiedienst staat. Het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky verleent advies aan het Vrouwenbureau. Daarnaast behoort het tot zijn voornaamste opdrachten om permanente vormingen voor zijn leden te organiseren, evenals activiteiten op het vlak van levenslang leren voor een breed publiek. Het comité organiseert ook specifieke acties en neemt hieraan deel – bv. Equal Pay Day of de Wereldvrouwenmars – met het doel een heus Brussels netwerk van vrouwelijke militanten uit te bouwen.

In de periode 2014-2018 nam het Vrouwencomité de taak op zich om de ongelijke impact aan te klagen van de maatregelen die de regering Michel sinds haar aantreden in 2014 voorstelde: vermindering van de IGU (vooral voor deeltijdse werkneemsters), aanvallen op de gelijkgestelde periodes voor de pensioenberekening, besparingen in de budgetten voor gezondheidszorg en openbare diensten,… stuk voor stuk maatregelen die de meest kwetsbaren (en vooral vrouwen) treffen.

Naast zijn acties tegen de regering Michel maakte het Vrouwencomité tijdens zijn maandelijkse vergaderingen ook tijd voor verscheidene politieke en syndicale denkoefeningen. Het analyseerde vanuit het gender-oogpunt diverse onderwerpen zoals collectieve arbeidsduurvermindering en de samenstelling van de kieslijsten voor de sociale verkiezingen en de resultaten ervan. Daarbij aarzelde het comité niet om het seksisme tijdens betogingen en syndicale acties aan de kaak te stellen. Het ABVV keurde hierover naderhand een motie goed.

Van 2014 tot 2018 organiseerde het Vrouwencomité Éliane Vogel-Polsky de volgende activiteiten:

- Deelname aan de jaarlijkse actiedag "Equal Pay Day" voor de loongelijkheid van vrouwen en mannen
- actie tegen de regering-Michel, juni 2015

- seminarie met thema "Loongelijkheid tussen vrouwen en mannen: een lange strijd, nieuwe instrumenten, welke uitdagingen op weg naar meer gelijkheid?" (over de toepassing van de wet van 2012 over de strijd tegen de loonkloof), dinsdag 16 februari 2016
- een online test om de loonkloof in je bedrijf te berekenen, 2017
- symbolische actie tegen de besparingsrondes van de regering-Michel, Wereldvrouwenmars, 2017
- Studiedag "Gezondheid op het werk en arbeidsomstandigheden in het genderperspectief", 16 januari 2018

2.3.2 **ABVV-JONGEREN** BRUSSEL

ABVV-Jongeren Brussel richt zich tot drie doelgroepen: studenten (vanaf 15 jaar), jonge werkzoekenden in beroepsinschakelingstijd en werknemers jonger dan 35 jaar.

Voor studenten en jonge werkzoekenden in beroepsinschakelingstijd is de aansluiting bij ABVV-Jongeren gratis. Na hun inschakelingstijd sluiten ze zich aan bij de vakcentrale waar ze op basis van hun studies of beroep bij horen, en betalen daar een bijdrage. Ze zijn natuurlijk altijd welkom op de activiteiten en acties die ABVV-Jongeren Brussel organiseert.

De jonge vakbondsmilitanten – de zogenaamde Working Class Heroes – willen net als de oudere generatie strijd voeren voor een sociale en rechtvaardige wereld en waardig werk. Maar ze willen dat ook in hun eigen stijl doen! Onze vakbond maakt de jonge afgevaardigden wegwijs in de vaak complexe arbeidswetgeving en procedures, helpt studenten bij conflicten tijdens hun vakantiejob,… De jonge militanten vormen een solidaire groep die regelmatig van zich laat horen en met een aanstekelijk enthousiasme schwung geeft aan de manifestaties.

De Brusselse Jongerencommissie werd in 2018 hervormd. Net als ABVV-Vrouwen Brussel zijn de jongeren voortaan georganiseerd in twee complementaire organen: het Jongerenbureau en het Jongerencomité.

2.3.2.1 JONGERENBUREAU

Het Jongerenbureau is nu een statutair orgaan van ABVV-Brussel dat belast is met de vakbondsactiviteiten ten voordele van jonge werknemers. Het heeft de volgende opdrachten:

- voorbereiding van de congressen van ABVV-Brussel, en van het Federaal Comité en het Federaal Congres;
- voorbereiding van de sociale verkiezingen (om de 4 jaar);
- voorstelling van een jaarlijkse politieke nota die samen met het Jongerencomité wordt opgesteld en die aan het Uitvoerend Bureau wordt voorgelegd;
- deelname aan de organen van de Waalse Jeunes FGTB en de Vlaamse ABVV Jongeren;
- voorbereiding, goedkeuring en evaluatie van de activiteiten van het Jongerencomité.

Het Jongerenbureau is samengesteld uit 11 afgevaardigden van de vakcentrales (met stemrecht) en een vertegenwoordiger van de Union Syndicale Etudiantes (USE) met raadgevende stem.

2.3.2.2 JONGERENCOMITÉ

Het Jongerencomité heeft de activiteiten van de jongerenbeweging van de voormalige Jongerencommissie overgenomen. De samenstelling en werking van het comité zijn zeer flexibel, net als het geval is bij het Vrouwencomité. Jongeren-

afgevaardigden van de centrales, studenten en jonge werkzoekenden zijn welkom op de vergaderingen van het Jongerencomité. Het Jongerencomité heeft de volgende opdrachten

- het debat op gang brengen rond jongerenthema's als werkgelegenheid, huisvesting, studeren…
- voorbereiding en organisatie van de acties en activiteiten van ABVV-Jongeren Brussel (sensibilisering en mobilisatie van jongeren, informatie en dienstverlening in verband met jongerenrechten, studie- en vormingsseminars, feestactiviteiten,…)

ABVV-Jongeren organiseert elk jaar acties en activiteiten in verband met de situatie van jonge werknemers. Sommige vinden op een vaste datum plaats, andere worden georganiseerd in functie van de politieke actualiteit.

SOCIALE VERKIEZINGEN:

- deelname van de Jongeren aan de dag van de kandidaten – maart 2016
- Brusselse Algemene Vergadering, georganiseerd door de Jongerencommissie, voor alle verkozen jonge afgevaardigden – september 2016

ACTIES:

- Working Class Live
- actie Job Student
- 1 mei
- The Belgian Pride
- Jongerenkamp
- 'vakbondscongres' van de Union Syndicale Etudiante[9]
- vorming van een jongerengroep tijdens de ABVV-betogingen
- deelname aan thema-betogingen: tegen politiegeweld, voor de regularisatie van mensen zonder papieren, …

SENSIBILISERINGS EN VORMINGSACTIES:

ABVV-Jongeren Brussel biedt politieke, economische en sociale vormingen aan die bestemd zijn voor Brusselse laatstejaarsstudenten (algemeen, technisch of beroepssecundair onderwijs, hogescholen en universiteiten). Verder wordt aan alle jongeren in beroepsinschakelingstijd een brochure met informatie over de vakbond gestuurd (Planète Emploi) waarin ze worden aangemoedigd om zich aan te sluiten bij het ABVV. Tot slot organiseren de Jongeren elke maand samen met het collectief 'Werknemers zonder werk' van ABVV-Brussel (Résiste) sensibiliseringsactiviteiten voor werklozen. Zij nodigen hen uit om zich aan te sluiten bij de beweging via debatavonden ('Goûter au chômage') en via ontmoetingen aan de ingang van de ABVV-werkloosheidsdiensten ('cafés Résiste!').

JONGERENCOALITIE :

Het Comité is ook betrokken bij het Platform dat tegen het wetsvoorstel Peeters werd opgericht en waarbij tal van jongerenbewegingen zich aansloten (25 verschillende organisaties). Samen voerden ze verscheidene acties: blokkade voor het kabinet Peeters, actie voor de kantoren van de FOD Werkgelegenheid, stripverhaal, uitdelen van flyers, voorbereidende vergaderingen, kortfilms en deelname aan betogingen.

Op dit ogenblik spitst het Jongerencomité zijn strijd toe op de precarisering van de jeugd (met de invoering van flexi-jobs, de verhoging van het aantal werkuren voor studenten, de vermindering van het salaris voor werknemers jonger dan 21 jaar, de verhoging van de pensioenleeftijd, enz.)..

[9]Georganiseerd door de USE, met de aanwezigheid van ABVV-Jongeren Brussel. De USE beslist autonoom over het houden van diverse acties, events en activiteiten, maar houdt ABVV-Jongeren op de hoogte

2.3.3 **DE GROEP** REAGEER

Deze tweetalige denk- en actiegroep, oorspronkelijk Vrijheid & Tolerantie genaamd, wordt begeleid door de Vakbondsschool. Er maken zo'n honderd vakbondsafgevaardigden en militanten deel uit van deze groep die al in 1997 werd opgericht. Doel: de werknemers attent maken op het gevaar van het extreemrechtse gedachtegoed in de context van het toenemende racisme (met bijzondere aandacht voor dit fenomeen in de arbeidswereld).

Sinds zijn ontstaan levert de groep binnen de vakbond belangrijk werk voor volksontwikkeling door kennisverwerving over nazisme en fascisme en sensibilisering voor het huidige gevaar van uiterst rechts en de ideologie die het uitdraagt.

De Groep stelt zich onder meer tot doel de werkers bewust te maken van het gevaar van racistische vooroordelen, die in de huidige context van sociale spanning opgeld doen, met op de achtergrond de economische en vooral politieke "crisissen".

De groep biedt de militanten:

- vorming (zie Vakbondsschool)
- studiereizen en reflectiedagen in de kampen van Breendonk, Auschwitz, Buchenwald, Dora, … en in vluchtelingenkampen
- discussiefora
- sensibiliseringsacties naar een ruim publiek (actietheater, debatten,….)
- publicaties.

Door deel te nemen aan verschillende mobilisaties, betogingen en activiteiten ter bestrijding van racisme en fascisme, evolueert de groep in zijn doelstelling om zijn ideeën en activiteiten bekend te maken bij andere actoren, een steeds ruimer publiek te bereiken, interessante samenwerkingen aan te gaan en collectieve acties te leiden.

Zo koestert de groep het plan elk jaar een concreet initiatief op te zetten (vakbondsforum, brochure,…) en een Belgisch en internationaal netwerk van antifascistische militanten en verenigingen te vormen.

2.3.4 **DE GROEP** RÉSISTE !

Zodra de verstrakking van de werkloosheidsregelgeving was aangekondigd, heeft ABVV-Brussel in al zijn plaatselijke werkloosheidsdiensten de werkzoekenden geïnformeerd en gesensibiliseerd en hen gewaarschuwd voor de dreiging die hen boven het hoofd hing. Er werden flyers uitgedeeld en heel wat informatievergaderingen belegd. Zo werden de werklozen aangespoord zich te mobiliseren en te organiseren om zich samen te verzetten tegen de jacht op werklozen.

Daarna werkten de Vakbondsschool en de ABVV-Jongeren aan de vorming van een werklozencollectief. Zo ontstond de groep Résiste! die deelneemt aan militante acties en regelmatig debatten organiseert over problematieken die samenhangen met arbeid, tewerkstelling en werkloosheid. Gebaseerd op deze debatten werden op initiatief van twee leden van Résiste! een reeks satirische karikaturen gemaakt die het huidige geweld van de sociale, economische en politieke realiteit aan de kaak stellen.

De groep stuurt aan op het vormen van een netwerk van militantengroepen die eveneens op deze problematieken werken. Het doel is om op termijn een brede basis te creëren die nodig is om weerstand te bieden tegen het beleid van bezuinigingen en sociale afbraak.

2.3.5 **DE KYOTO** GROEP

Als vakbondsorganisatie beschikt het ABVV over verscheidene hefbomen om de economische ontwikkeling van Brussel duurzamer te laten verlopen.

De Kyoto-groep werd eind december 2006 opgericht in het kader van het Brussels Intersyndicaal Sensibiliseringsnetwerk voor het milieu (BRISE – zie hieronder). De groep bestaat uit een twintigtal door de wol geverfde vakbondsafgevaardigden van de drie vakbonden die uit verschillende sectoren komen. Zij zijn overtuigd van de noodzaak om in de bedrijven milieuacties te voeren en vormen in de eerste plaats een interactieve studie- en actiegroep waarin informatie wordt uitgewisseld over de mogelijkheden en hinderpalen bij het opzetten van bedrijfsacties.

Via ontmoetingen met deskundigen, bedrijfsbezoeken en debatten tracht de Kyoto-groep om de deelnemers aan zijn vormingen en studiegroepen te sensibiliseren rond milieuthema's. Daarnaast publiceert de groep ook heel wat praktische fiches en brochures voor de vakbondsafgevaardigden. Zij kunnen hiermee specifieke thema's aankaarten en informatie verspreiden.

De thema's van de vormingen, seminars en forums worden gekozen in functie van de actualiteit en de suggesties van de leden van de Kyoto-groep. In de periode 2014-2018 kwamen de volgende thema's aan bod:

- recyclage en hergebruik van afval op het werk
- passiefgebouwen en lage-energiegebouwen (voor privé- of professioneel gebruik)
- sociale ongelijkheid op het vlak van mobiliteit
- gezonde voeding
- gezonde lucht (zowel binnen als buiten)
- energieproductie binnen het bedrijf
- energieverbruik op het werk
- tweedehandskleding en sorteercentra
- lawaai op de werkvloer
- gevaarlijke chemische producten op het werk

De vakbondsafgevaardigden kunnen ook hun steentje bijdragen op basis van hun werkervaring. Door middel van kleine acties en minieme aanpassingen kunnen zij zorgen voor duurzame ecologische verbeteringen in hun bedrijf.

02.4 INTERNATIONALE **SOLIDARITEIT**

2.4.1 **SYNDICALE** SOLIDARITEIT MET PERU EN RWANDA

Van 2014 tot 2018 kon ABVV-Brussel ondersteuning bieden aan de Confederación General de Trabajadores del Perú (CGTP) en aan de Centrale des Syndicats des Travailleurs du Rwanda (CESTRAR), voornamelijk in het kader van het nieuwe vijfjarenprogramma (2017-2021) inzake Internationale Syndicale Solidariteit[10]. Dit programma wordt geleid door het Instituut voor Internationale Vakbondssamenwerking van het ABVV (ISVI vzw). Het ondersteunt vakbonden op drie continenten (Latijns-Amerika, Afrika en Azië) en onderschrijft de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Agenda 2030, het nieuwe referentiekader voor het ontwikkelingsbeleid van zowel de overheid als de privésector en de actoren van het maatschappelijk middenveld waartoe ook de vakbonden behoren. Het programma wordt mede door de Belgische ontwikkelingssamenwerking gefinancierd.

De samenwerking met de Confederación General de Trabajadores del Perú (CGTP) ontstond in 2009. Een eerste project moest zorgen voor de correcte betaling van de bijdragen, zodat de Peruviaanse vakbond zijn financiële autonomie kon versterken tegenover de overheid die zich onverbloemd vijandig opstelde. Met het tweede project, dat in 2016 werd afgesloten, werd een juridische dienst opgericht binnen de CGTP, een broodnodige investering gezien de antisyndicale politieke context en het gedrag van werkgevers die de arbeidswetgeving niet respecteerden. 2015 was een bijzonder bewogen jaar waarin de nieuwe juridische dienst werkgevers wegens onrechtmatige ontslagen voor de rechter daagde (en willekeurig gearresteerde vakbondsleiders uit de gevangenis moest zien te halen). In de meeste gevallen wint de CGTP zijn processen. Die kunnen echter lang aanslepen en vormen een zware financiële dobber voor de vakbond. Bij de planning van het project werden bepaalde vakbonden en regio's als begunstigden uitgekozen: hun vakbondsleiders krijgen opleidingen die hen in staat stellen om onderhandelingen te voeren en voor hun leden een juridische dienst voor eerstelijnsopvang op te richten. Er werden inclusiecriteria opgesteld voor de vakbondsleiding die op basis van quota moet worden samengesteld, zodat ook jongeren en vrouwen worden opgenomen. In de toekomst zal de steun aan de CGTP worden voortgezet via het nieuwe programma voor vakbondssolidariteit dat in samenwerking met het Federale ABVV wordt georganiseerd.

In 2017 sloot ABVV-Brussel een nieuw samenwerkingsverband met de Rwandese vakbond CESTRAR. Al sinds 2003 werkte het Federale ABVV samen met CESTRAR. Het nieuwe ontwikkelingsproject moet het vakbondswerk ondersteunen in de sector van de thee, het voornaamste exportproduct van

[10] *Voor meer informatie over de verschillende projecten op het vlak van internationale syndicale samenwerking, zie de website www.ifsi-isvi.be*

Rwanda. Het is daarbij de bedoeling om de arbeidsomstandigheden voor de productiearbeiders en -arbeidsters en van de plukkers (vooral vrouwen) te verbeteren. CESTRAR probeert te onderhandelen over lokale collectieve arbeidsovereenkomsten, wat een helse onderneming is omdat de eigenaars van de productie (vaak buitenlanders) liever geen formele overeenkomsten sluiten. Gelijkheid tussen mannen en vrouwen is een belangrijk aspect binnen het project, omdat het vooral vrouwen zijn die als plukster werken. Deze categorie wordt het slechtst betaald, krijgt geen contract en geniet geen sociale voordelen. Dankzij het nieuwe programma wil CESTRAR zijn aanwezigheid in de provincies verder uitbouwen: de vakbond wil regionale kantoren openen en vakbondsvormingen organiseren in de buurt van de werkplek en de woonplaats van de militanten.

2.4.2 **SENSIBILISERINGS-ACTIVITEITEN** ROND WERELDWIJDE VAKBONDS-SOLIDARITEIT

Het Vrouwencomité Eliane Vogel-Polsky organiseerde op 11 september 2017 een debatavond over de thema's van het internationaal syndicalisme en de gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Isabelle Kapinga, afgevaardigde van het Congolese vakbondsplatform Union Fait la Force (UFF) en vicevoorzitster belast met onderwijs van de Confédération Démocratique du Travail, kwam praten over de situatie van vrouwen en werkneemsters in de Democratische Republiek Congo. Ze had het ook over de uitdagingen waaraan de Congolese vakbonden het hoofd moeten zien te bieden, gezien de bijzonder gespannen economische en politieke toestand in het land.

2.4.3 **WERELD SOCIAAL** FORUM

ABVV-Brussel nam actief deel aan het Wereld Sociaal Forum dat van 24 tot 28 maart 2015 in Tunis plaatsvond. Het Wereld Sociaal Forum biedt ruimte om over diverse ideeën een democratisch debat te voeren. Het is een plek om diepgaande denkoefeningen te houden, voorstellen te formuleren en ervaringen uit te wisselen. Sociale bewegingen, netwerken, ngo's en andere organisaties van het maatschappelijk middenveld die tegen het neoliberalisme, de overheersing van de wereld door het kapitaal en elke vorm van imperialisme gekant zijn, kunnen hier netwerken.

Het Wereld Sociaal Forum heeft geen banden met godsdiensten, overheden of welke overtuigingen dan ook. Sinds de eerste editie (in 2001) bracht het een wereldwijd proces op gang om op zoek te gaan naar en werk te maken van alternatieven voor het neoliberale beleid, zonder dat het pretendeert de wereldwijde samenleving te vertegenwoordigen.

In 2015 bracht het WSF opnieuw duizenden mensen samen die ijveren voor een wereld die rechtvaardiger, groener en democratischer is. Samen met zijn vakbondspartners uit Burkina Faso, Kenia, Congo, Rwanda, Benin, Ivoorkust, Zuid-Afrika en Palestina

02.5 1 MEI
HET FEEST VAN DE ARBEID

organiseerde het ABVV er verscheidene workshops over uiteenlopende thema's: waardig werk, werknemersrechten, sociale bescherming, enz.

Jaarlijks organiseert ABVV-Brussel op 1 Mei een volksfeest op het Rouppeplein, met gratis optredens, stands en allerhande animatie-activiteiten. Vooraf is er een meeting en een optocht met vlaggen en fanfare door de straten van Brussel.

- Dit strijdfeest brengt tot 10.000 mensen op de been. Sedert verschillende jaren wordt het georganiseerd samen met de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brabant en met de welwillende steun van de Stad Brussel.

Bij de 20e editie in 2013 werden twee nieuwigheden ingevoerd:

- Na preselectie door het publiek (via de Working Class Live wedstrijd) wordt elk jaar een groep jonge Brusselse muzikanten gepromoot
- Concrete milieuzorg: uitsluitend gebruik van herbruikbare bekers en een groot aantal vuilnisbakken voor afvalsortering

Tot slot werd sedert 2017 de historische locatie van het Rouppeplein uitgebreid om in veilige omstandigheden de progressieve actoren die deze dag amen met ons willen vieren, verder te kunnen onthalen. Op die manier kon een militant verenigingsdorp opgericht worden.

02.6 LEDEN

	BBTK	ACOD	AC	HORVAL	MWB	BTB	TOTAL
2013	78.368	52.780	26.497	15.392	12.540	2.941	188.518
2016	76.364	55.081	26.888	16.489	13.084	3.353	191.259

02.7 DE SOCIALE VERKIEZINGEN 2016

2.7.1 RESULTATEN IN STEMMEN

ORGAAN	SECTOR	JAAR	ABVV	ACV	ACLVB	NCK	L . IND.
OR.	nt-econ	2012	38,67	50,01	11,04	0,00	0,29
		2016	39,15	47,26	13,46	0,03	0,10
	econ	2012	38,58	43,09	14,79	3,11	0,43
		2016	35,51	43,59	16,72	3,34	0,86
CPBW	nt-econ	2012	40,21	48,73	11,06		
		2016	39,35	48,38	12,27		
	econ	2012	38,22	46,05	15,72		
		2016	36,43	44,98	18,59		

Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In de Ondernemingsraad in de niet-economische sector (non profit) boekt het **ABVV vooruitgang.**
Het **ACV verliest veel** en de **ACLVB gaat er sterk op vooruit.**
In de economische sector is de situatie omgekeerd voor de twee grote vakbonden.
In het **Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk** in alle economische sector gaat alleen de **ACLVB er licht op vooruit.**

2.7.2 **RESULTATEN** IN ZETELS

ORGAAN	SECTOR	JAAR	ABVV	ACV	ACLVB	NCK	L. IND.
OR	nt-econ	2012	34,57	58,24	6,79	0,00	0,40
		2016	36,43	54,44	8,96	0,00	0,17
	econ	2012	38,15	44,36	12,92	3,19	1,38
		2016	36,92	45,24	13,91	2,62	1,31
CPBW	nt-econ	2012	34,50	57,86	7,63		
		2016	37,09	54,09	8,82		
	econ	2012	41,15	45,89	12,96		
		2016	39,23	45,54	15,23		

Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In zetels boekt **ABVV 2 keer vooruitgang** in de niet-economische sector, zowel in de **Ondernemingsraad als in het CPBW.**
Aan de kant van het **ACV is er vooruitgang** in de Ondernemingsraad in de economische sector.
De **ACLVB boekt in alle sectoren en organen vooruitgang.**

2.7.3 **ANALYSE VAN DE RESULTATEN** VANUIT GENDERPERSPECTIEF[11]

ECONOMISCHE OR		2012		2016	VERSCHIL 2016-2012	
Werknemers en werkneemsters	290.426		288.495		-1.931	
Werkneemsters	137.563	47,37%	139.818	48,46%	2.255	1,09%
ABVV-kandidaten	1185	34,31%	1136	35,49%	-49	1,18%
ABVV-verkozenen	410	39,01%	362	37,79%	-48	-1,22%
Deficit ABVV-kandidaten		13,06%		12,97%		-0,09%
Deficit ABVV-verkozenen		8,36%		10,67%		2,31%

Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

CPPT ECONOMIQUE		2012		2016	VERSCHIL 2016-2012	
Werknemers en werkneemsters	280.037		275.758		-4.279	
Werkneemsters	131.601	46,99%	132.702	48,12%	1.101	1,13%
ABVV-kandidaten	1317	34,78%	1237	35,43%	-80	0,65%
ABVV-verkozenen	465	37,17%	436	39%	-29	1,83%
Deficit ABVV-kandidaten		12,21%		12,69%		0,48%
Deficit ABVV-verkozenen		9,82%		9,12%		-0,70%

Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

[11] *In overeenstemming met de resolutie van 17 september 2014 van het Congres van ABVV-Brussel over de vrouw-man gelijkheid.*

NON PROFIT OR		2012		2016	VERSCHIL 2016-2012	
Werknemers en werkneemsters	71.337		88.159		16.822	
Werkneemsters	48.472	67,95%	58.763	66,66%	10.291	-1,29%
ABVV-kandidaten	559	51,43%	614	49,68%	55	-1,75%
ABVV-verkozenen	162	46,82%	201	46,64%	39	-0,18%
Deficit ABVV-kandidaten		16,52%		16,98%		0,46%
Deficit ABVV-verkozenen		21,13%		20,02%		-1,11%

Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

NON PROFIT CPBW		2012		2016	VERSCHIL 2016-2012	
Werknemers en werkneemsters	78.198		94.567		16.369	
Werkneemsters	52.660	67,34%	62.575	66,17%	9.915	
ABVV-kandidaten	681	51,32%	798	52,26%	117	0,94%
ABVV-verkozenen	221	48,89%	299	52,27%	78	3,38%
Deficit ABVV-kandidaten		16,02%		13,91%		-2,11%
Deficit ABVV-verkozenen		18,45%		13,90%		-4,55%

Bron: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Als we alle vakbonden samen tellen, zijn de werkneemsters in de meerderheid in de bedrijven waar sociale verkiezingen plaatsvonden in Brussel met 52,73% (+ 1,3%). Hun aandeel is het grootst in de non profit : 66% (- 1,17%), terwijl dat in de industriële en commerciële ondernemingen 48,46% (+ 1,09%) is.

In de industriële en commerciële ondernemingen is het aandeel vrouwen onder de ABVV-verkozenen 39% in het CPBW en 38% in de OR.

In de non-profitsector is het aandeel vrouwen 52% in het CPBW en 47% in de OR. In vergelijking met het ACV en de ACLVB heeft het ABVV een betere deelname van vrouwen in industriële en commerciële ondernemingen. ABVV is tweede in de non-profit.

We stellen tot slot vast dat er een deficit is tussen het aandeel vrouwen die werken in de ondernemingen waar de verkiezingen georganiseerd werden en het aantal ABVV-verkozenen: 10,67% (OR) en 9,12% (CPBW) in de economische sector; 20,02% (OR) en 13,9% (CPBW) in de non-profit sector…

Voor het ABVV werden er in 2016 in de OR effectief 563 van de 1.389 vrouwen verkozen, hetzij 40,53%, met een zeer lichte achteruitgang (van 0,41%) in vergelijking met 2012. In het CPBW zijn er 735 effectief verkozenen, ofwel 43,49%, met een vooruitgang van 3,21% in vergelijking met 2012.

03

EEN ORGANISATIE
TEN DIENSTE VAN DE WERKERS

03.1 STUDIEDIENST

De Studiedienst is de 'politieke' dienst van ABVV-Brussel die ten dienste staat van de beslissingsorganen. De dienst heeft als opdracht alles wat op sociaal, economisch en beleidsvlak in het Gewest gebeurt, te volgen en grondig te bestuderen en de vakbondsvertegenwoordigers bij te staan in de uitoefening van hun mandaat in de Brusselse instellingen. De dienst bereidt de politieke en technische vergaderingen van het ABVV voor: congressen, bureauvergaderingen, comités, vakbondsraden, forums, themacommissies en andere werkgroepen.

In het licht van de Resoluties van het Congres van 2014 over de progressieve allianties vertegenwoordigt de Studiedienst het ABVV in verschillende burger- en verenigingsplatformen waaronder :

- Hart boven Hard / Tout Autre Chose (burgerbeweging tegen het neoliberale beleid);
- Belgische Wereldvrouwenmars;
- Alter Summit (forum voor een sociaal Europa);
- Econosphère (platform van heterodoxe economen);
- Lire et Ecrire (alfabetisering) ;
- Coordination et Initiatives pour Réfugiés et Étrangers (CIRE);
- Collectief solidariteit tegen uitsluiting (CSCE);
- Centre bruxellois d'action interculturelle (CBAI);
- Franstalig platform voor de strijd tegen racisme en discriminatie.

Tot slot neemt de Studiedienst deel aan de activiteiten van de Vakbondschool, door mee te werken aan de vorming van de delegees en het opstellen van actualiteitsfiches en didactische tools voor de delegees in opleiding en alle militanten (via de nieuwsbrief en de website).

ACTUALITEITSFICHES

2014

- "Het Brussels Gewest: een veelbelovende sociale top?"
- "Het verzet tegen reactionaire en vrijheidsonderdrukkende tendenzen"
- "Analyse van het meerderheidsakkoord / Verklaring van het regionale huisvestingsbeleid"

2015

- "De concurrentie tussen werknemers van hier en elders"
- "Collectieve arbeidsduurvermindering zonder loonverlies: «Minder werken, beter leven!»
- "Het noodzakelijke sociale conflict"
- "Solidair wonen": alternatieven voor de woonmarkt"
- " Nieuwe allianties om sterker uit de hoek te komen!"

2016

- "Het gevaar van de «ESR2010-normen» voor onze openbare diensten"
- "Voor een geïntegreerd Brussels volksgezondheidsbeleid"
- "Industrieplan voor Brussel"
- "Racisme, centraal element in de vakbondsstrijd (deel 1) - Een korte geschiedenis van het racisme"
- "Racisme, centraal element in de vakbondsstrijd (deel 2) - De psychologische en sociale drijfveren achter racisme"

2017
(de Nederlandse versies verschijnen in de loop van 2018)

- "Racisme, centraal element in de vakbondsstrijd (deel 3) – Heeft racisme een sociale functie?"
- "Brussel – zomer 2017: Waarom is de politieke zomercrisis veelzeggend voor de vakorganisaties?"
- "Asiel en migratie: een uiterst belangrijke sociale problematiek."
- "Platformeconomie: welk reguleringsmodel?"
- "Hervorming van de huren: een eerste bescheiden stap naar recht op de stad?"

DIDACTISCHE TOOLS

- "Vakbondsaanpak van de diversiteit van overtuigingen op de werkplek"
- "Gender, genders… begrijpen en bestrijden van seksistische en transfobe discriminatie op het werk"

03.2 DE VAKBONDS **SCHOOL**

De Brusselse Vakbondsschool bundelt alle Franstalige en Nederlandstalige activiteiten voor (permanente) vorming die de Centrale Culturelle Bruxelloise en de Nederlandstalige vormingsdienst van ABVV-Brussel organiseren.

De vakbondsschool organiseert gratis toegankelijke culturele en politieke activiteiten, vakbondsvorming en, voor Franstalige werklozen een dienst voor socioprofessionele inschakeling. Doel is de Brusselse werkers de middelen voor inzicht en kennis te verschaffen die nodig zijn voor collectieve actie, voor individuele en collectieve emancipatie, voor een goede communicatie en voor een beter begrip van de omringende wereld.

De Vakbondsschool verzorgt (in nauwe samenwerking met de Studiedienst die helpt bij het ontwikkelen van de thema's):

ANIMATIE - EN BEWUSTMAKINGSACTIVITEITEN

- sensibiliseringscampagnes en publicaties over verschillende vakbondsproblemen;
- publicatie van dossiers, didactische cahiers, actualiteitsfiches;
- Begeleiding van militantengroepen: ABVV-vrouwen, Brusselse ABVV-Jongeren, Groep Reageer, Groep Résiste!, enz.
- Culturele en politieke samenkomsten: Feest van de Arbeid, Vakbondsraden, tentoonstellingen, optredens, debatten, filmavonden,…

ACTIVITEITEN VOOR VAKBONDSVORMING

VORMINGEN VOOR BEWUSTMAKING

Sensibilisering van werklozen voor de arbeidswereld: korte modules van een halve dag (FR)

- Sensibilisering van vakbondsafgevaardigden voor de strijd tegen extreemrechts, door de Groep Reageer, voorbereiding op de studiereizen naar Breendonk en Auschwitz (tweetalig);

BASISVORMING VOOR DE VAKBONDSAFGEVAARDIGDEN

cyclus van 4 jaar, met telkens 4 tot 6 dagen per jaar (FR / NL)

VORMING VOOR ERVAREN VAKBONDSAFGEVAARDIGDEN ROND ACTUELE SOCIALE VRAAGSTUKKEN

studiebijeenkomsten met 4 tot 6 dagen per jaar (FR) over de volgende thema's

- "Strijden voor onze sociale en syndicale rechten" (2014 – 2015)
- "Van de vluchtelingencrisis tot de uberisering van arbeid" (2015 – 2016)
- "De actualiteit en de financiële strategie van bedrijven begrijpen via kritische analyse" (2016 – 2017)
- "Het einde van de solidariteit: welke toekomst voor de collectieve actie en sociale bescherming?" (2017-2018).

VORMING TOT SYNDICALE DESKUNDIGHEID

(seminaries van 3 tot 6 studiedagen)

Gelijkheid (tweetalig)

- "Evolutie van de vrouw-mangelijkheid in sociaal recht en de strijd voor man/vrouwloongelijkheid" (2014)
- "Gender, genders… Vooroordelen over seksistische, homofobe en transfobe discriminatie" (2014 – 2015)
- "Loongelijkheid tussen vrouwen en mannen: een lange strijd, nieuwe instrumenten, welke uitdagingen op weg naar meer gelijkheid?" (2016)
- "Gezondheid op het werk en arbeidsomstandigheden in het genderperspectief" (2018)

Sociale stadsontwikkeling (FR)

- "Welk volksgezondheidsbeleid voor Brussel? Risico's en kansen van de 6de staatshervorming" (2015)
- "Arbeid en migratie" (2016)
- "Sociale stadsontwikkeling – de strijd tegen de precarisering van arbeid in Brussel" (2017)

Leefmilieu – BRISE (tweetalig)

- Recht op stad en leefmilieu (2014)
- "Welke socio-economische transitie als antwoord op de klimaatproblematiek?" (2015)
- "Milieu, Werk & Gezondheid. Gezondheid is een werkwoord (2016)
- "Duurzame energie werkt. Van alternatieve elektron tot zuinige magnetron (2017).

Psychosociale risico's

- "Begrijpen, analyseren en actief ingrijpen bij psychosociale risico's" actie-vorming in de sector van de rusthuizen in Brussel (2018).

Activiteiten voor socioprofessionele inschakeling (FR)

- Begeleiden van werkers die de balans willen opmaken van hun sociale en professionele situatie, die hulp wensen bij hun zoektocht naar werk of die een opleiding willen volgen
- Gratis opleidingen om kennis bij te spijkeren
- In het kader van het plan voor begeleiding van werklozen: doorverwijzen van werkers die op zoek zijn naar een specifieke opleiding, naar de partners van het ABVV.

3.2.1 DE BRUSSELSE **VOLKSUNIVERSITEIT**

De Vakbondsschool werkt mee aan het project van de Volksuniversiteit waar ze haar activiteiten ontplooit voor de afgevaardigden en een ruimer publiek van ABVV-sympathisanten. Met de steun van het ABVV organiseert de Volksuniversiteit cycli van grote conferenties die gratis en 's avonds plaatsvinden en waarop actuele thema's aan bod komen:

- "Gauche qui peut" (2014-2015)
- "Dominations" (2015-2016)
- "Etats généraux du travail" (2017-2018).

3.2.2 **UNIVERSITAIR** GETUIGSCHRIFT

ABVV-Wallonië, ABVV-Brussel en CEPAG organiseren in samenwerking met de Faculteit Sociale en Politieke Wetenschappen van de ULB, de Dienst Permanente Vorming van de ULB en de Université du Travail (Provinciale Hogeschool Henegouwen – Condorcet) een opleiding van het lange type die tot een getuigschrift leidt en bedoeld is voor een publiek dat op zoek is naar een analytische benadering van het sociaal, economisch en syndicaal beleid.

In academiejaar 2016 - 2017 werd de opleiding in Brussel gegeven in de lokalen van de Vakbondsschool. Een veertigtal mensen konden de opleiding volgen, onder wie heel wat vakbondsafgevaardigden.

3.2.3 **THEATER ALS** VORMINGSMIDDEL

De cursus Frans voor werklozen slaat een brug tussen wat de cursisten meemaken, hun kennis en ervaringen en de wereld waarin ze leven. Met culturele uitstappen en ontmoetingen met actoren uit de cultuurwereld wordt gewerkt aan hun zelfvertrouwen, leren ze beter uiten wat ze verwachten en willen, ontdekken ze hun eigen expressiemogelijkheden, hun kritische zin en zin voor analyse. De cursus beoogt hen stap voor stap zelfstandigheid te laten verwerven via mondelinge en schriftelijke oefening van het Frans, maar ook via confrontatie die ontstaat uit groepservaringen en delen van originele en vernieuwende cultuurbeleving.

Er worden heel wat uitstappen georganiseerd, voornamelijk naar theater, waardoor de cursisten een tekst, een stem, een thema ontdekken, waardoor ze een vrijheid van expressie ontdekken, de vrijheid om te bestaan als toeschouwer/schepper in een bijzondere interactieve dynamiek.

De ontmoetingen voor of na de voorstelling met acteurs en regisseurs, de vele uitwisselingsmomenten en creatieve workshops,.... Telkens zijn het leermomenten, momenten van zelfevaluatie waarin de mogelijkheden en talenten van ieder ontwaken, van rechtstreekse waardering, van persoonlijke en collectieve inzet, zeker bij een gemeenschappelijk creatief project (toneelproject op het einde van de vorming, publicatie van een groepstekst).

03.3 ACTIE- EN COMMUNICATIEDIENST

De Actie - en Communicatiedienst van ABVV-Brussel staat in voor de voorbereiding en leiding van vakbondsacties en ondersteunt de acties van de vakcentrales: protestacties, betogingen, uitdelen van flyers, feestactiviteiten, persberichten en perscampagnes, enz.

Wanneer dit nodig is, wordt een cel opgericht met medewerkers van verschillende diensten van ABVV-Brussel die snel inzetbaar zijn. Er kan ook een mobiele omroepinstallatie ter beschikking worden gesteld van de centrales.

Sinds 2016 werd de Dienst versterkt om tools voor vakbondscommunicatie te ontwikkelen. Het is de bedoeling om hiermee meer ondersteuning te bieden, eisenbundels en acties meer zichtbaarheid te verschaffen, en om het materiaal en de avonden die de Vakbondsschool, de Studiedienst, de vzw Habiter Bruxelles en de vakcentrales aanbieden, duidelijker onder de aandacht te brengen. Naast de inspanningen die de Dienst op het vlak van sociale media levert (Flickr, Facebook, Twitter), staat de dienst ook in voor het ontwerpen van nieuwe websites (IGB, CCB, Habiter Bruxelles en Jongeren) en een Nieuwsbrief. Al deze kanalen bieden bijkomende mogelijkheden om snel en op grote schaal informatie te verspreiden onder de militanten.

03.4 CEL LEEFMILIEU (BRISE)

Het ABVV werkt verder mee aan het Brussels Intersyndicaal Sensibiliseringsnetwerk voor het milieu (Brise) via de Studiedienst en de Vakbondsschool. Dit netwerk draagt sedert 2006 bij tot de duurzame ontwikkeling binnen de bedrijven en wil de Brusselse milieu-uitdagingen aangaan.

De algemene doelstelling van het Netwerk is de milieudimensie op te nemen in de vakbondspraktijk en te streven naar de ontwikkeling van banen in sectoren waar de gezondheid van de werknemers wordt gerespecteerd en die ook milieuvriendelijk zijn.

Het intersyndicaal netwerk werkt rond drie kernpunten:

- de afgevaardigden sensibiliseren en vormen met betrekking tot milieukwesties op de werkplek;
- syndicale deskundigheid ontwikkelen zodat de werknemers kunnen ingrijpen bij complexe vraagstukken en met de werkgevers kunnen onderhandelen over maatregelen en actieplannen inzake energie, afvalbeheer, mobiliteit,…
- op sectoraal en intersectoraal vlak maatregelen voor overheidssteun, voor werkgelegenheid en voor beroepsopleiding uitwerken, voorstellen en bevorderen bij de bevoegde overheid.

Brise pakt dit op verschillende manieren aan met:

- debatten op intersyndicale forums over duurzame ontwikkeling, over de economische transitie in Brussel,…;
- vormingsmodules over duurzame energie - en waterbeheer, over afvalbeheer, over duurzame voeding, enz.;
- de ontwikkeling van syndicale deskundigheid door specifieke studiedagen te organiseren rond de alliantie Arbeid-Milieu in Brussel;
- sensibiliseringscampagnes

03.5 CEL GELIJKHEID

ABVV-Brussel komt op tegen alle vormen van discriminatie op de werkvloer, zowel discriminatie op basis van herkomst, gender, leeftijd, overtuiging of gezondheidstoestand als discriminatie op grond van één van de bij wet beschermde criteria. Daarom voert de vakbond in ondernemingen en bij overheidsdiensten campagne om zijn militanten tegen onwettige praktijken te wapenen en voert hij acties voor de eenheid en de gelijkheid van werknemers van eender welke origine en in eender welke omstandigheden.

De cel Gelijkheid coördineert binnen de Studiedienst de opdrachten die verband houden met de strijd tegen discriminatie en racisme, en ziet erop toe dat het aspect 'gelijkheid tussen mannen en vrouwen' in alle studiedossiers en alle vakbondsactiviteiten geïntegreerd wordt:

- Twee syndicale diversiteitsadviseurs hebben de opdracht om de militanten regelmatig te informeren omtrent de verschillende thema's die verband houden met discriminatie op de werkvloer. Aan deze diversiteitsadviseurs van ABVV-Brussel wordt vaak gevraagd om tussen te komen in specifieke situaties, maar ook om deel te nemen aan seminaries of denkgroepen. De vakbondsafgevaardigden en hun vakbondssecretarissen in de verschillende sectoren kunnen ook met hen contact opnemen om gerichte acties te ondernemen in hun bedrijf of per activiteitstak, en om desgevallend met de werkgeversbank te onderhandelen over de implementatie van diversiteitsplannen op de werkvloer. De diversiteitsadviseurs van ABVV-Brussel verlenen ook hun medewerking aan de opleidingen die de Vakbondsschool organiseert en die vakbondsafgevaardigden in staat moeten stellen om discriminatiemechanismen te begrijpen, alle gevallen van discriminatie in hun bedrijven op te sporen en concrete acties te ondernemen voor effectieve gelijkheid op het werk. Het behoort ook tot de opdracht van de diversiteitsadviseurs om klachten en meldingen van dis-

criminatie op de werkvloer vanwege werknemers die bij ABVV-Brussel aangesloten zijn, in ontvangst te nemen. Zij staan in voor de goede opvolging ervan, in nauwe samenwerking met de betrokken vakcentrales en UNIA;

- Een verantwoordelijke staat in voor de acties om de vakbondsafgevaardigden te sensibiliseren en op te leiden omtrent racistische vooroordelen die in de arbeidswereld nog steeds bestaan. Hij/zij doet dit in het kader van de intersyndicale campagne 'Racism, Game Over'. Hij/zij promoot in samenwerking met de vakcentrales de verklaring 'Bedrijf zonder racisme' en volgt ook de vraagstukken in verband met asiel en migratie op (vluchtelingen, buitenlandse werkkrachten, werknemers zonder papieren, …);
- Tot slot ziet de verantwoordelijke gender mainstreaming toe op de integratie van het genderthema in alle dossiers die de Studiedienst behandelt.

Parallel met deze activiteiten zetelt ABVV-Brussel in verscheidene interprofessionele overlegorganen in het Brussels Gewest (en in de structuren van de Franstalige en Nederlandstalige gemeenschap). Leden van het Vrouwenbureau zetelen samen met de verantwoordelijken van de dienst Gelijkheid in twee gender-organen die door de Brusselse overheid werden opgericht:

- de Commissie 'Diversiteit, gelijke kansen en armoede' van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ESR-BHG), voorgezeten door de verantwoordelijke voor genderaangelegenheden van ABVV-Brussel;
- de Raad voor Non-Discriminatie en Diversiteit (RNDD);
- de Adviesraad voor Gelijkheid tussen Vrouwen en Mannen van het Brussels Gewest;
- de Adviesraad voor Buitenlandse Arbeidskrachten (nu geregionaliseerd).

03.6 CEL SYNDICALE VRIJHEDEN

Om het hoofd te kunnen bieden aan de veelvuldige schendingen van het stakingsrecht door uitspraken in kortgeding, wil het ABVV naast zijn juridische acties ook de solidariteit tussen de werknemers organiseren. Dat is de doelstelling van de Meldpunten Syndicale Vrijheden die zowel op het niveau van het federale ABVV als op het niveau van ABVV-Brussel werden opgericht. Het is in hoofdzaak de bedoeling om sneller, beter gecoördineerd en op grotere schaal te kunnen reageren op schendingen van het stakingsrecht (of van de wet van 1991).

In Brussel is het contactpunt ondergebracht bij de cel Syndicale Vrijheden van de Studiedienst.

Deze cel bereidde de werkzaamheden voor van de Vakbondsraad van 30 september 2015 'De staking, motor van sociale vooruitgang'. Het was de bedoeling om alle militanten te wapenen, zodat zij enerzijds in staat zouden zijn om de symbolische – maar ook concrete – waarde van het stakingsrecht te analyseren, en zich anderzijds ook zouden kunnen verweren wanneer het stakingsrecht in vraag wordt gesteld: door de pers, in de rechtbank (op juridisch en gerechtelijk vlak dus) maar ook en vooral door de publieke opinie. Het stakingsrecht is een zwaar bevochten verworvenheid van de werknemers, dat talloze sociale evoluties mogelijk maakte door de gevestigde orde aan het wankelen te brengen. In 2015 werd hieraan een actualiteitsfiche gewijd: "Het noodzakelijke sociale conflict".

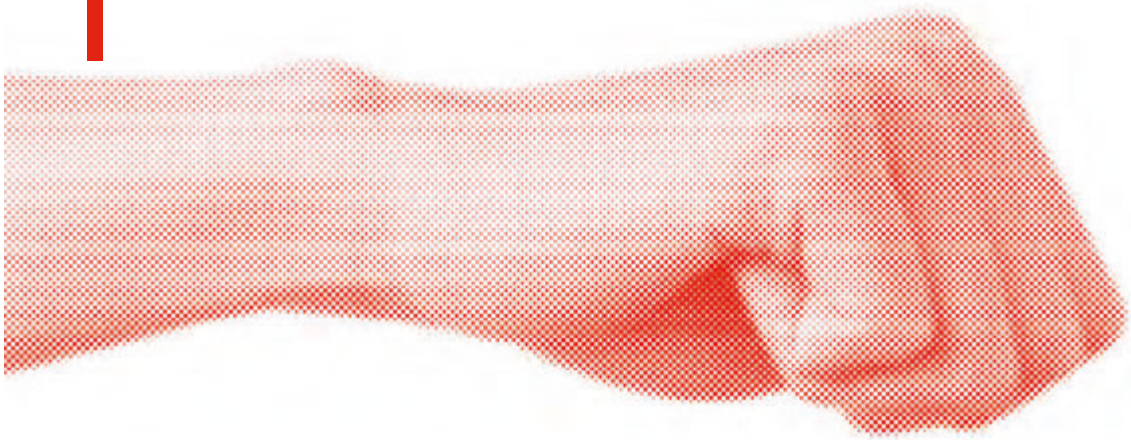

04 POLITIEK TEGENWICHT

Het ABVV speelt dag na dag zijn onontbeerlijke rol als politiek tegenwicht en heeft zich geleidelijk aan weten te ontpoppen als een actor waar niemand op het regionale politieke toneel om heen kan.

Telkens wanneer de belangen van de werknemers dit vereisten, kantte ABVV-Brussel zich tegen beleidsbeslissingen en eiste concrete maatregelen op diverse domeinen, gaande van de hervorming van de instellingen over discriminatie bij aanwerving, uitsluiting van werklozen, mobiliteitsbeleid, asiel- en migratiebeleid, volksgezondheid, industriële ontwikkeling, huisvesting, … tot en met de fiscaliteit.

Het ABVV mengde zich in heel wat concrete dossiers via zijn zitje in diverse bestuurs- en adviesorganen die door de overheid in het leven werden geroepen: de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (die het ABVV dertig maanden lang voorzat, van 16 juni 2015 tot 20 december 2017), het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC), de Brusselse Raad voor de Gelijkheid tussen Mannen en Vrouwen, het Overlegplatform voor de sociale economie, het Overlegplatform voor de werkgelegenheid, de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie, de Adviesraden voor mobiliteit, huisvesting, milieu, wetenschappelijk onderzoek en gelijkheid tussen mannen en vrouwen, het adviescomité van Finance Brussels (voormalige GIMB), de Conseil de l'Éducation et de la Formation (CEF), de beheerscomités van Actiris en Bruxelles-Formation, de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Citydev), het Brussels Agentschap voor de Onderneming (Impulse), de Instance de pilotage du Bassin Emploi, Formation, Enseignement (IB EFE), het Brussels AdviesBureau van Nederlandstalige Sociale Partners (BANSPA), de Advies- en Goedkeuringscommissie van het Consortium de Validation des Compétences, de Raad voor Non-Discriminatie en Diversiteit, de opvolgings- en begeleidingscomités van de subsidiëringsprogramma's van het Europees Sociaal Fonds en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, enz.

Telkens wanneer dit mogelijk is, geeft het ABVV daarbij de voorkeur aan dialoog en overleg met de overheid. Zo slaagde het erin om de beleidsstrategieën van de huidige gewestregering bij te sturen in het belang van de Brusselse werknemers.

Het ABVV legde al zijn gewicht in de schaal – met succes overigens – om het paritair beheer en de paritaire omkadering te versterken van de Brusselse economische en sociale beleidsmaatregelen in verband met de collectieve arbeidsrelaties en de sociale zekerheid:

- Onderhandeling en ondertekening van de beheerscontracten van Actiris, Bruxelles Formation en Citydev, waarin hun opdrachten en middelen worden vastgelegd
- Beheer van IRISCARE door vertegenwoordigers van de Brusselse werknemers en werkgevers (Iriscare is de nieuwe instelling van openbaar nut die belast is met de overgehevelde materies van de sociale zekerheid: gezinsbijslag, rusthuizen, bejaardenhulp, eerstelijnsgeneeskunde, ziekenhuisinfrastructuur, …)
- De beroepsopleidingen van de middenstand werden onder paritair beheer gebracht door de integratie binnen Bruxelles-Formation van de diensten die met de beroepsopleidingen van Cocof/Sfpme belast zijn.

We onderstrepen verder nog dat ABVV-Brussel één van de drie Intergewestelijken van het ABVV is. Het is echter niet uitsluitend actief in dossiers die met het eigenlijke grondgebied van het Gewest verband houden, maar zet samen met de vakcentrales uiteraard ook de lijnen uit voor het syndicale beleid van het federale ABVV. Het gaat ook hier om zeer grote dossiers, met onder meer om de twee jaar nieuwe (pogingen tot) onderhandelingen over een Interprofessioneel Akkoord.

04.1 STRATEGIE 2025

Het Congres van 17 september 2014 gaf een mandaat om aan de nieuwe gewestregering, die weldra zou worden gevormd, voor te stellen om "zonder verder dralen het Brussels Overlegcomité samen te roepen in een buitengewone vergadering, uitgebreid met de vertegenwoordigers van de beide Gemeenschappen en van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in Brussel. Op de agenda van deze vergadering: onderhandelingen over een nieuw Pact voor Duurzame Stedelijke Groei, waarbij het gemeenschappelijk streven is voort te werken aan de lopende werkterreinen en er deze 5 nieuwe bij te nemen [...]:

1. afspreken hoe "bij het beheer van de sociale-zekerheidsmateries dezelfde principes en dezelfde paritaire vormen zullen gehanteerd blijven die [toen] bij de federale overheid [golden]", zoals de gewestregering en de Colleges van de uittredende Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie op verzoek van het ABVV hadden beloofd:

- een globaal en integraal beheer doorvoeren van de overgedragen socialezekerheidsmateries, waarbij ze duurzaam in de begroting gepland worden, en waarbij vertegenwoordigers van de gewestregering en de gemeenschapsexecutieven, van de representatieve werkgeversorganisaties en van de organisaties van de Brusselse werknemers rond de tafel zitten
- het beheer van deze nieuwe aangelegenheden toevertrouwen aan instellingen van openbaar nut, die medebeheerd worden door de sociale partners: Actiris voor aangelegenheden met betrekking tot werk, en een nieuw op te richten paritaire instelling voor de materies die verband houden met zorg en bijstand aan personen

2. het zwaartepunt van de economische en sociale dialoog bij de Economische en Sociale Raad (en bij het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité) leggen:

- hun bevoegdheidsgebied uitbreiden tot de (Franstalige, Nederlandstalige en bicommunautaire) culturele en persoonsgebonden materies
- de sociale partners voorzien van de nodige expertisemiddelen

3. zorgen dat er solidariteit met Vlaanderen en Wallonië is om zich te beveiligen tegen mogelijke intergewestelijke concurrentie en alle belemmeringen opheffen die het vrije verkeer van de werknemers en hun gezinnen (zonder verlies van sociale verworvenheden) van het ene naar het andere gewest in de weg staan:

- met Vlaanderen en Wallonië over nieuwe samenwerkingsakkoorden voor intergewestelijke mobiliteit onderhandelen

4. de sociale partners betrekken bij het project van de Hoofdstedelijke Gemeenschap, die moet worden opgericht in het kader van de 6de staatshervorming:

- de overlegprocedures tussen de ESR-BHG en de subregionale comités van Vlaams- en Waals-Brabant invoeren

5. de deskundigheid inroepen en aanwenden van de actoren bij de stadsgroei: mutualiteiten, verenigingsleven, en niet te vergeten de gemeenten en OCMW's die op het vlak van tewerkstelling, gezondheidszorg en maatschappelijk welzijn een belangrijke rol spelen als 'laatste toevlucht' voor de Brusselaars die het moeilijk hebben:

[12] *« Résolutions de perspectives », Congrès statutaire du 17 septembre 2014, FGTB Bruxelles, pp. 52-53.*

- de raadgevende functie hervormen om tot een vereenvoudigde en beter op elkaar afgestemde werking te komen van de verschillende thematische adviesorganen (werk, opleiding, onderwijs, milieu, huisvesting, gewestelijke ontwikkeling, mobiliteit, welzijn-gezondheid, man/vrouw-gelijkheid, …).[12]

De onderhandelingen over zo'n akkoord gingen van start in de herfst van 2014 met een vergadering van BESOC op de Sociale Top en eindigden op 16 juni 2015 met een akkoord tussen de Brusselse overheid, vakbonden en werkgevers over de Strategie 2025 voor Brussel.

Het 4de Brussels interprofessioneel akkoord[13] heeft als doel om 'de Brusselse economie aan te zwengelen door gebruik te maken van alle mogelijke hefbomen, ongeacht de beoogde bevoegdheid'. De Fédération Wallonie Bruxelles, de Franse Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Gemeenschapscommissie schaarden zich achter de Tweede Pijler van het akkoord, die gewijd is aan werkgelegenheid, opleiding en onderwijs. De Vlaamse Gemeenschap weigerde om dit te doen. Zij neemt echter wel deel aan de belangrijkste beleidswerven in Brussel die haar aanbelangen.

De Strategie 2025 bestaat uit twee Pijlers:

een Pijler Economie-Werkgelegenheid met de beleidswerven die op het niveau van de gewesten zullen worden aangepakt:

1	Uitvoering van de 6de staatshervorming
2	Uitwerking van een Small Business Act
3	Rationalisering van de verschillende instellingen die diensten verlenen en ondersteuning bieden aan ondernemingen
4	Evaluatie en heroriëntering van de steun aan ondernemingen naar activiteiten met een groot jobpotentieel
5	Strategie ter versterking van de exportpromotie en de aantrekking van buitenlandse investeringen
6	Grote investeringen.[14]
7	Invoering van een fiscale hervorming om de bestaande bedrijven in stand te houden en de vestiging van nieuwe bedrijven in Brussel aan te moedigen
8	Ontwikkeling van de handel van morgen, die geïntegreerd is in de stad
9	Steun voor onderzoek en innovatie
10	De economie ondersteunen voor beroepen met een kwalitatief jobpotentieel voor Brusselaars [15]
11	Mobiliteit (beleidswerf die op de Sociale Top van 2017 werd toegevoegd op vraag van de sociale partners).

een Pijler Werkgelegenheid-Opleiding met de beleidswerven die in samenwerking met de Gemeenschappen zullen worden aangepakt:

1	Tenuitvoerbrenging van de 'Jongerengarantie'
2	Uitvoering van het actieplan 'Brusselaars in het openbaar ambt'
3	Gewestelijk programma inzake de kringloopeconomie
4	Versterking van de gekruiste beleidsinitiatieven werk-opleiding
5	Versterking van de beroepsopleiding
6	Brussels programma voor het onderwijs
7	Uitbouwen van een Hoofdstedelijke Gemeenschap
8	Promotie van duurzame en kwaliteitsvolle tewerkstelling

[12] 'Resoluties over de perspectieven', Statutair congres van 17 september 2014, ABVV-Brussel, pag. 52-53.
[13] De drie eerdere akkoorden waren: het Sociaal Pact voor de Tewerkstelling van de Brusselaars (2002), het Contract voor Economie en Werkgelegenheid (2005) en het Pact voor Duurzame Stedelijke Groei (2010).
[14] Investeringen voor de Heizel-site, de Reyers-site, het Weststation, de Zuidwijk, de Kanaalzone, Thurn & Taxis, de Josaphat-site, Delta, Schaarbeek-Vorming, … en in het openbaar vervoer en de infrastructuur.
[15] Toerisme, cultuur en evenementen, sociale voorzieningen-gezondheidszorg, milieu, digitale economie, creatieve economie, industriële beroepen, voedingsberoepen (horeca en voedingsindustrie), erfgoedberoepen.

De belangrijkste vorderingen op de verschillende beleidswerven bespreken we in het volgende hoofdstuk. Daarin evalueren we de concrete beleidswerven van de 'Resoluties over de perspectieven' die op 17 december 2014 werden goedgekeurd.

We overlopen echter eerst de voornaamste punten waarop we vooruitgang boekten met betrekking tot de versterking en de toespitsing van het economisch en sociaal overleg binnen de Economische en Sociale Raad. Op voorstel van het ABVV heeft de Strategie 2025 namelijk een innoverend concept inzake sociaal overleg opgeleverd: de 'gedeelde prioriteiten'.

Het is daarbij de bedoeling om een aantal grote beleidswerven te identificeren die in aanmerking komen voor 'grondig gemeenschappelijk werk' door de overheid en de sociale partners.

Dit 'gemeenschappelijk werk' vertaalt zich in de praktijk in een voorafgaande overlegfase die nog vóór de opstelling van de voorontwerpen van ordonnantie plaatsvindt en de mogelijkheid biedt om na te gaan of er een consensus bestaat (of kan worden bereikt) over de grote lijnen van de voorliggende dossiers. De tweede fase – het klassiekere overleg – volgt pas na de zogenaamde 'eerste lezing in de ministerraad'. Dit systeem geeft de sociale partners de kans om al 'veel vroeger in het proces' betrokken te zijn bij de opstelling van wet- of regelgevingsteksten.

Het moet gezegd dat de toepassing van deze nieuwe praktijk de dialoog tussen de sociale partners en de Brusselse regering ontegensprekelijk ten goede is gekomen. In heel wat concrete gevallen leverde het gebruik van deze werkmethode bemoedigende resultaten op, zodat de verdere toepassing ervan in ieder geval overwogen dient te worden. De reorganisatie van de stages, de kaderordonnantie over de stages voor werkzoekenden, het besluit over de stages voor eerste beroepservaring, de Brusselse hervorming van de 'doelgroep'-beleidsinitiatieven, de besluiten inzake de regeling voor oudere werknemers, het inschakelingscontract: telkens toonde de Economische en Sociale Raad zich enthousiast over deze nieuwe werkwijze.

In het rijtje 'gemiste kansen' – afgaand op de resoluties van het Congres waarnaar we hierboven verwezen – kunnen we de volgende beleidswerven onderbrengen die door een gebrek aan politieke wil (op federaal of gewestelijk niveau) niet tot een goed einde konden worden gebracht:

- de oprichting van een Hoofdstedelijke Gemeenschap;
- de onderhandeling van nieuwe samenwerkingsakkoorden over intergewestelijke mobiliteit met Vlaanderen en Wallonië, om een nergens toe leidende concurrentie tussen de gewesten te vermijden;
- de hervorming van de adviesfunctie;
- de nieuwe bevoegdheden inzake sociale zekerheid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – gezondheid, bijstand aan personen en gezinsbijslag – mee opnemen in het sociaal overleg (ook al valt Iriscare, het nieuwe orgaan waaraan deze bevoegdheden overgedragen zijn, zoals gezegd wel degelijk onder het paritair beheer – zou de volharding en de overtuigingskracht van het ABVV hier misschien voor iets tussenzitten?).

04.2 SECTORALE RAAMAKKOORDEN

Het Congres van 2014 had ook een mandaat gegeven om werk te maken van de "inschakeling van beroepssectoren die banen kunnen scheppen in Brussel en [van het] sluiten van sectorale protocolakkoorden, waarover de Brusselse overheden en de betrokken sociale partners hebben onderhandeld." Deze sectorale akkoorden moesten worden gesloten met het oog op de ontwikkeling van tweetalige beroepsreferentiecentra (en hun omvorming tot echte competentiepolen waarin alle actoren van het kwalificerend onderwijs zitten voor de sectoren die in Brussel banen kunnen scheppen), de ontwikkeling van systemen voor alternerend leren en opleidingsstages met een sterkere paritaire omkadering, en de loonherwaardering voor de competenties die door de opleidings- en onderwijsverstrekkers worden erkend op basis van verworven ervaring en opleiding.

Op voorstel van het ABVV draagt de Strategie 2025 de interprofessionele sociale partners op om "in naam van de Regering […] de sectorale kaderprotocols te onderhandelen en deze operationeel te maken." Hiervoor werd binnen de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ESR-BHG) een bemiddelingsfunctie gecreëerd.

Met een dergelijke sectorale benadering worden in de Strategie 2025 vier vakbondsdoelstellingen nagestreefd:

- een Brussels model voor economisch en sociaal overleg tot stand brengen, dat ook op sectorale besprekingen gebaseerd is
- de interventiemiddelen van de beroepssectoren in Brussel inzetten voor de werkgelegenheid in Brussel (en de permanente vorming van werknemers die in Brussel werken)
- de beroepssectoren belasten met de promotie en paritaire omkadering van de interprofessionele werkgelegenheids- en opleidingsmaatregelen om sociale dumping en precarisering beter tegen te gaan
- op operationeel vlak de maatregelen coördineren van de sectorale vormingsfondsen, Actiris, Bruxelles-Formation en de VDAB.

[16] *Op. cit., pag. 25.*

In het kader van zijn bemiddelingsopdracht gaat de ESR-BHG als volgt te werk:

1. Oprichting van een interprofessioneel Begeleidingscomité waarin de vertegenwoordigers van de regering en de ESR-BHG zetelen, desgevallend uitgebreid tot de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (Actiris, Bruxelles-Formation en VDAB-Brussel);

2. Vastlegging van de prioritaire sectoren (zie hieronder);

3. Opstelling van een sectorale intentienota door de Brusselse syndicale en patronale vertegenwoordigers van de prioritaire sectoren, met de steun van de ESR-BHG (bemiddelaar);

4. Onderhandelingen, op basis van de Strategie 2025 en de sectorale intentienota, over een kaderprotocol tussen de sociale partners van de sector en de regering om, voor zover de mogelijkheden en eigenheden van elke sector dit toelaten:

- een gemeenschappelijke interface tot stand te brengen voor de vormingsfondsen en de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (3 progressieve opties):

  > ofwel een Sectorcommissie die binnen het vormingsfonds wordt opgericht
  > ofwel een Beroepsreferentiecentrum
  > ofwel een Pool Opleiding-Tewerkstelling.

- een rondetafel te organiseren met de actoren op het vlak van tewerkstelling, opleiding en onderwijs
- aan de interface de uitvoering toe te vertrouwen van alle of een aantal van de beleidswerven van de Strategie 2025 (waarover overeenkomsten zullen worden gesloten met de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding)
- een sectoraal diversiteitsplan op te stellen
- te zorgen voor de opvolging en omkadering van de gewestelijke maatregelen (stages, alternerend leren, …)
- de succesvoorwaarden overeen te komen (waaronder steun voor economische expansie en maatregelen tegen sociale dumping)
- de financieringsmodaliteiten vast te leggen.

5. Sluiten van overeenkomsten met de gewestelijke diensten, op voorstel van de sectorale interface, via het begeleidingscomité;

6. opvolging en evaluatie van de operationele uitvoering van de protocollen door de ESR-BHG, eveneens via het begeleidingscomité.

De onderhandelingen over deze akkoorden zouden de betrokken vakcentrales de volgende meerwaarden moeten opleveren:

- actiehefbomen op het vlak van tewerkstelling en opleiding in Brussel, met name inzake de toegang van hun leden tot

  > vervolmakings - en beroepsomschakelingsopleidingen
  > taalopleidingen
  > de erkenning van opgedane beroepservaring
  > en, in geval van collectief ontslag, performante cellen voor arbeidsbemiddeling-opleiding

- sectorexpertise aangaande de bijzonderheden van de Brusselse arbeidsmarkt, zodat tekorten aan arbeidskrachten kunnen worden opgevangen, strijd kan worden gevoerd tegen precarisering en sociale dumping, enz.;

- syndicale controle op tewerkstellingsmaatregelen en voorzieningen voor opleiding in de bedrijven: stages, alternerend leren, FPI/IBO (individuele beroepsopleidingen in ondernemingen), collectieve opleidingen in ondernemingen, aanwervingsplannen;
- een hefboom om met de gewestregering te kunnen onderhandelen over steunmaatregelen en een specifieke regeling voor de sector inzake steun voor economische expansie.

Zonder vooruit te lopen op het overleg dat binnen het Begeleidingscomité met de regering zal worden gevoerd, werkt de ESR-BHG met de volgende sectoren:

- Private beroepssectoren die nu al een contractuele overeenkomst met het Gewest hebben in het kader van de Referentiecentra:

1. Technologische industrie
2. Informatie- en communicatietechnologie
3. Horeca
4. Bouw
5. Transport & Logistiek

- Sectoren die hiervoor vragende partij zijn:

6. Aanvullend paritair comité voor bedienden
7. Elektriciens
8. Voedingsindustrie
9. Automechanica

- Prioritair uit te nodigen sectoren:

10. Uitzendarbeid
11. Private ziekenhuizen
12. Banken
13. Verzekeringen
14. Handel
15. Beveiliging

Er zullen onderhandelingen worden gestart met 5 sectoren: Transport & Logistiek, Bouw, Elektriciens, Automechanica en Horeca.

04.3 DE WELVAARTSTAAT MET **OPENBARE DIENSTVERLENING**

De welvaartsstaat met openbare dienstverlening levert in de eerste plaats (wanneer we naar de resultaten kijken) collectieve 'koopkracht' op. Dit is toe te schrijven aan een reeks diensten die van wezenlijk belang zijn voor heel wat basisrechten (gezondheid, huisvesting, onderwijs, sociale bescherming, cultuur, transport, toegang tot water en energie, …) of voor het leven in een gemeenschap (infrastructuur, besturen, telecommunicatie, …). Zij vormen de grondslag van ons sociaal model. Op die manier wordt een deel van de geproduceerde rijkdom herverdeeld en ten dienste gesteld van het algemeen belang.

Maar er is meer: de overheid biedt de gemeenschap een geheel van voorzieningen en diensten aan die onontbeerlijk zijn voor de duurzame ontwikkeling van de maatschappij. De overgang naar een rechtvaardigere en milieuvriendelijkere economie is ondenkbaar zonder overheidsinvesteringen in onderzoek en ontwikkeling, de opleiding van werknemers, economische uitrustingen, enz.

Het openbaar ambt vormt tot slot ook een fantastisch 'stabiliserend tegenwicht' voor de economie, zowel door het statuut van de ambtenaren (die aan de arbeidsmarkt onttrokken worden) als dankzij de continuïteit van zijn opdrachten (die ook niet onderworpen zijn aan de wet van de hoogste bieder).

In die zin blijft het openbaar ambt de sterke arm van de beleidsvoering die absoluut onontbeerlijk is om maatschappelijke verandering mogelijk te maken.

In de periode 2014-2018 slaagden de openbare diensten er absoluut niet in om aan hun uiterst benarde financiële toestand te ontkomen. Die is het rechtstreekse gevolg van de economische crisis, maar houdt ook verband met allerhande fiscale hervormingen die eerder werden doorgevoerd en waardoor de inbreng van bedrijven en hoge inkomens aanzienlijk is verminderd.

Omdat de kosten voortdurend gedrukt moeten worden, beslissen openbare diensten bovendien almaar vaker en op grote schaal om een aantal van hun taken, die vroeger intern werden uitgevoerd, aan onderaannemers over te laten of uit te besteden. Uiteraard heeft dit fenomeen een weerslag op de arbeidsvoorwaarden bij het openbaar ambt (en wordt het statuut van de ambtenaren onzekerder).

Ons Congres van 2014 gaf duidelijk aan dat de openbare diensten vandaag het mikpunt zijn van een liberaal offensief dat vanuit de Europese Unie wordt gevoerd. Er wordt getracht om het idee op te dringen dat de wetten van de markt overal moeten gelden en dat tussenkomsten van de overheid veeleer een uitzondering moeten worden. Enkele voorbeelden:

- mediacampagnes die de publieke opinie om de tuin leiden en de openbare diensten in een kwaad daglicht stellen
- het opleggen van begrotingsbeperkingen (vaste budgetten, …) terwijl de behoeften net toenemen, waardoor de overheidsdiensten in een wurggreep zitten
- het openstellen van sleutelsectoren voor concurrentie: overheidsdiensten voor tewerkstelling, onderwijs, gezondheidszorg, …
- de liberalisering van een aantal overheidsbedrijven (telecommunicatie, post, energie, …) waarbij overheidsmonopolies vervangen worden door… quasi-monopolies in handen van grote privégroepen
- de ontmanteling van geïntegreerde diensten via onderaanneming of privatisering van de meest winstgevende segmenten en activiteiten, decentralisatie en geleidelijke verschuiving van openbare planning naar regulering door de markt
- de invoering in de overheidssector en bij de openbare besturen van beheers- en evaluatiemethoden uit de privésector (doelstellingen halen, 'klantgerichtheid', bezoldiging naar prestatie, toenemend gebruik van contractuelen, …)
- een beperkende invulling van het concept 'openbare dienstverlening' dat verdrongen wordt door het begrip 'universele dienstverlening': het nastreven van het algemeen belang en de strijd voor gelijkheid worden daarbij verwaarloosd en vervangen door een minimalistische benadering die neerkomt op een 'minimale verstrekking van 'essentieel' geachte basisdiensten aan iedereen'
- het concept van overheidstussenkomst louter als 'vangnet': de overheid treedt niet preventief op door behoud/verbetering van de leefomstandigheden voor iedereen, maar 'corrigeert' slechts en richt zich daarbij alleen op 'de allerarmsten'; vanuit dit oogpunt is het overheidsoptreden slechts een simpel lapmiddel en mag de overheid pas in actie komen wanneer de markt dit niet wil of kan
- de sterke toename van 'Publiek-Private Samenwerkingen' (PPS) bij de uitvoering, de financiering en het beheer van bepaalde openbare diensten en collectieve infrastructuren, terwijl het markt- en concurrentiedenken eigenlijk niet verenigbaar is met de grondbeginselen van de openbare dienst.

In de periode 2014-2018 is het ABVV, in overleg met de Algemene Centrale der Openbare Diensten en vanuit haar deelname aan het bestuur van heel wat Brusselse instellingen van openbaar nut, blijven eisen dat de openbare diensten in Brussel en elders in het land bijzondere bescherming zouden krijgen. Dit is een titanenwerk, maar we geven de strijd in geen geval op.

05 BELEIDSWERVEN 2014-2018

In de resoluties over de perspectieven die het Congres van 2014 goedkeurde, werden tien concrete beleidswerven voor Brussel geïdentificeerd. Het ABVV heeft zich de voorbije vier jaar ingezet om werk te maken van deze werven, om hun evolutie op te volgen, de oriënteringen van de overheid waar nodig bij te sturen en om zijn verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot de rechtvaardige en duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

05.1 DE SCHOLEN VERANDEREN, HET OPLEIDINGSVELD ONTWIKKELEN

Hoewel er nog heel wat werk aan de winkel is indien we ons onderwijs- en opleidingssysteem willen hervormen (en zijn functie van 'sociale lift' willen herstellen), werden er de voorbije 4 jaar in Brussel opmerkelijke vorderingen gemaakt. Er werden heel wat inspanningen geleverd voor de programmatie van onderwijs- en opleidingscapaciteit om te kunnen verhelpen aan het huidige en toekomstige gebrek aan beschikbare plaatsen.

In het kader van de Strategie 2025, waarvan het ABVV één van de stakeholders is, heeft de gewestregering dus de strijd aangebonden met het tekort aan schoolinstellingen, wat vooral voor de Brusselaars zelf een handicap vormt bij de uitoefening van hun basisrecht op onderwijs. Omdat het hier over gewestelijke bevoegdheden gaat, nam de regering een reeks maatregelen om de oprichting van nieuwe scholen of het creëren van bijkomende plaatsen in bestaande scholen te ondersteunen en te vereenvoudigen. Tussen 2010 en 2017 konden zo meer dan 24.000 nieuwe plaatsen worden gecreëerd in Brussel, waarbij nog eens 20.000 geprogrammeerde plaatsen zouden moeten worden gerekend. In totaal gaat het dus om 44.000 nieuwe plaatsen voor een schoolbevolking van naar schatting 286.000 leerlingen in 2025. Volgens de huidige vooruitzichten zou tegen die tijd in de behoeften voor het basisonderwijs kunnen worden voorzien. Er zullen echter nog steeds plaatsen te kort zijn in het secundair onderwijs en vooral dan in de eerste graad van het algemeen secundair onderwijs (686 plaatsen) en in het technisch en beroepsonderwijs (3.037 plaatsen). Het Gewest implementeerde ook een stadsvernieuwingsprogramma voor scholen die met een slecht imago of een geringe aantrekkingskracht te kampen hebben (schoolcontracten). Tot slot blijft ook het aanhoudende tekort aan leerkrachten in Brussel te betreuren. Vooral voor het onderwijs van het Nederlands is dit een torenhoog probleem.

Met haar Pacte d'Excellence verbond de regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles zich ertoe om het Franstalig onderwijs grondig te hervormen. Eén van de meest in het oog springende maatregelen moest echter tegemoetkomen aan een belangrijke verzuchting van het ABVV: de invoering van een gemeenschappelijk polytechnisch basisprogramma in het secundair onderwijs. Dankzij dit gemeenschappelijk deel zullen alle leerlingen vanaf het eerste tot het vierde jaar van het middelbaar hetzelfde onderwijs volgen. Dit moet hen in staat stellen om, ongeacht hun profiel, alle basiskennis te verwerven die van aard is om hen op duurzame wijze te wapenen, zowel bij hun ontwikkeling tot burgers met een open kijk op de wereld die zich sociaal en professioneel weten te ontplooien[17], als bij hun zoektocht naar hun sterke punten, motivatie en belangstellingsdomeinen (met als uiteindelijk doel dat leerlingen zelf actief betrokken zijn bij hun latere studiekeuze in de richting van het kwalificerend onderwijs of het doorstromingsonderwijs).

Op het vlak van opleidingen onderhandelde de gewestregering met de Gemeenschappen en de sociale partners over een ambitieus strategisch vijfjarenplan voor de ontwikkeling van het oplei-

[17] Zeven leerdomeinen zullen het gemeenschappelijk deel vormen van het secundair onderwijs dat op een polytechnische en multidisciplinaire basis wordt geherdefinieerd: taal; verschillende vormen van artistieke expressie; competenties op het vlak van wiskunde, wetenschappen, natuurkundige aardrijkskunde, en technische en technologische competenties; menswetenschappen en sociale wetenschappen, filosofie en burgerschapsvorming;

dingsaanbod: het Opleidingsplan 2020. Dit Plan, waarin de beleidsinitiatieven inzake opleiding en werkgelegenheid elkaar vinden, moet "[d]e participatie van de Brusselaars aan de arbeidsmarkt verbeteren door hun vaardigheden en diplomeringsniveau te verbeteren en door het recht op levenslang leren concreet te maken." Het is de bedoeling om de trajecten te reorganiseren, de overstapmogelijkheden tussen opleidingen en/of studies te bevorderen (via één enkel diploma voor alle kwalificerende beroepsopleidingen), het opleidingsaanbod op het vlak van tewerkstelling en opleiding (kwalitatief en kwantitatief) te ontwikkelen en te heroriënteren, de verschillende stagemodaliteiten en de sectoractie op het vlak van tewerkstelling en opleiding te ontwikkelen, en voor een gezamenlijke sturing van de acties te zorgen via een Brussels Observatorium voor tewerkstelling en opleiding.

De sociale partners van hun kant ijverden binnen de Economische en Sociale Raad voor een rationalisering van de verschillende stageformules die in Brussel bestaan. Dit moet het systeem begrijpelijker maken, zowel voor de toekomstige stagiairs als voor de werkgevers, waardoor het aanbod zowel kwalitatief als kwantitatief zal toenemen. Vakbonden en patroons kwamen ook overeen om binnen de Raad een Commissie van Goede Diensten op te richten die zich zal buigen over misbruiken vanwege werkgevers die door stagiairs en/of hun vakbondscentrale worden vastgesteld.

Het ABVV neemt in Brussel, net als in de Waalse bassins, deel aan de werkzaamheden van het nieuwe sturingsorgaan voor het Franstalig aanbod van kwalificerend onderwijs en beroepsonderwijs[18]. Dit orgaan, het Instance Bassin EFE[19], werd in 2015 opgericht en heeft als voornaamste opdracht om op het niveau van het Gewest dialoog en overleg te organiseren tussen de sociale partners en de actoren op het vlak van kwalificerend onderwijs, beroepsopleiding, tewerkstelling en beroepsinschakeling. Het moet een kadaster van het bestaande aanbod opstellen, zodat 'gemeenschappelijke thema's' kunnen worden geïdentificeerd (d.w.z. prioriteiten op het vlak van aanbod van kwalificerend onderwijs en beroepsonderwijs op het grondgebied). De Brusselse Instance heeft sinds zijn oprichting specifiek werk gemaakt van de studiekeuzes die prioritair moeten worden ontwikkeld en ondersteund in de volgende sectoren: horeca, gezondheidszorg en sociale actie, bouw, agronomie, transport en logistiek. Momenteel wordt gewerkt aan de opstelling van een vierjarenplan voor de herschikking van het aanbod van het technisch en beroepsonderwijs door middel van stimuli voor de openstelling, het behoud of het sluiten van studiekeuzes. Verder buigt de Instance zich ook over specifieke uitdagingen en aandachtspunten voor Brussel in het kader van de uitvoering van het Pacte d'Excellence.

Het aanbod van beroepsopleidingen blijft in Brussel onafgebroken groeien, met bijna 20.000 opgeleide werkzoekenden per jaar (een toename met 67% tegenover 2014). Het aanbod zou ook kwalitatief moeten verbeteren dankzij de opening binnen afzienbare tijd van sectorale opleidingspolen die per activiteitsdomein alle actiemiddelen bundelen van Bruxelles-Formation, de VDAB, Actiris en de sectorale vormingsfondsen. Deze Opleidings- en Tewerkstellingspolen staan alvast in de steigers voor de volgende sectoren: industrie, informatie- en communicatietechnologie, transport-logistiek, bouw en horeca.

Het recht op betaald educatief verlof tot slot wordt voortaan door de Gewesten georganiseerd en gefinancierd. Omdat het ABVV steeds over de toekomst van alle werknemers in ons Gewest waakt, heeft het ervoor gezorgd dat zij hiervan zullen kunnen blijven genieten met het oog op sociale emancipatie en volkseducatie (algemene vormingen). Het ABVV blijft erop toezien dat de vrije keuze van de werknemers behouden blijft en verzet zich tegen alle pogingen – voornamelijk van de werkgevers – om dit recht slechts toe te staan voor opleidingen die de inzetbaarheid en flexibiliteit van de werknemer ten goede komen. Wat tot dusver gelukt is!

[18] Het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2014 tussen de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie aangaande de implementatie van de 'bassins Enseignement qualifiant - Formation -Emploi' kadert binnen de gekruiste beleidsinitiatieven met het oog op de toenadering en koppeling van de voorzieningen en beleidsmaatregelen inzake onderwijs, opleiding en tewerkstelling.
[19] Enseignement qualifiant - Formation – Emploi (kwalificerend onderwijs – opleiding – werkgelegenheid)

05.2 DUURZAME ECONOMISCHE ONTWIKKELING PROMOTEN TEN BATE **VAN ALLE BRUSSELAARS**

Tijdens het Congres van 2014 sprak het ABVV zich uit voor een rechtvaardige en duurzame economische ontwikkeling van het Brussels Gewest.

Wij zijn ervan overtuigd dat het gewestelijk economisch beleid niet duurzaam en rechtvaardig kan zijn indien het uitsluitend mikt op het versterken van de aantrekkingskracht en het concurrentievermogen van ons Gewest en op de sectoren die internationaal georiënteerd zijn. Het is ook belangrijk om de sectordiversiteit aan te moedigen en uit te gaan van zowel het potentieel als de behoeften van … de Brusselaars zelf. Het ABVV is zich ervan bewust dat een economische ontwikkeling die uitsluitend op het internationale mikt, het risico inhoudt dat er een duale arbeidswereld ontstaat. Het eist daarom een ambitieus economisch en industrieel beleid. Dit moet voorzien in de nodige ondersteuning van de economische sectoren in het Gewest die internationaal georiënteerd zijn (en steeds vaker gebaseerd zijn op kennis, innovatie en diensten met hoge toegevoegde waarde) maar moet ook (en vooral) beleidsinitiatieven omvatten die de ontwikkeling van de werkgelegenheid ondersteunen in de sectoren die banen kunnen scheppen voor de Brusselaars.

Het ABVV benadrukt in dit verband nogmaals zijn eis om de werkgelegenheid in de industrie in hoge mate te beschermen.

In het kader van de Strategie 2025 verkreeg het ABVV van de regering en de vertegenwoordigers van de Brusselse werkgevers dat er een beleidswerf 'Industrieplan voor Brussel' kwam. Dit plan zou de ambitie hebben om de Brusselse economie te diversifiëren, een industrieel beleid vanuit het oogpunt van duurzame ontwikkeling te voeren en aan de Brusselaars kwaliteitsjobs aan te bieden.

Om deze beleidswerf van de Strategie 2025 op gang te helpen, legde het ABVV zijn voorstel voor een Industrieplan voor Brussel[20] op de onderhandelingstafel.

Dit Plan berust op verscheidene vaststellingen.

Ten eerste blijft de industriële activiteit, ondanks de veranderingen die de stedelijke economie ondergaat en ondanks de omvorming van het Gewest tot een groot dienstencentrum, van fundamenteel belang voor het economisch en sociaal evenwicht in het Gewest. Zij zorgt namelijk voor een belangrijk groeipotentieel, sociale diversiteit en kwaliteitsjobs.

Ten tweede remmen verscheidene factoren de inplanting van industriële activiteiten in ons Gewest af: het gebrek aan beschikbare ruimte, de mobiliteitsproblemen en de zware administratieve normen en procedures zijn de voornaamste problemen waarmee in dit verband rekening moet worden gehouden.

Tot slot beschikt Brussel ook ontegensprekelijk over troeven: de belangrijke reserve aan gekwalificeerde arbeidskrachten, de gerenommeerde universiteiten en hogescholen, en het ontwikkelingspotentieel van zijn kringloopeconomie.

[20] *http://www.fgtbbruxelles.be/nl/publications/industrieplan-voor-brussel/*

Uitgaande van deze vaststellingen schetst ons project een beeld van hoe een nieuwe stedelijke industrie op maat van het Brussels Gewest er in de toekomst zou kunnen uitzien: een stevig netwerk van kmo's die met respect voor arbeids- en milieunormen (op het vlak van lawaai en vervuiling) werken, slechts een beperkte productieoppervlakte nodig hebben en synergieën aangaan met de universiteiten, hogescholen en incubatiecentra van de stad, zodat ze vernieuwende technologieën en technieken kunnen ontwikkelen en zich in een circulaire netwerkeconomie kunnen inschakelen.

Om deze visie te promoten werd een reeks maatregelen voorgesteld. Allereerst maakt het ABVV een reële prioriteit van de bescherming van de bestaande industriezones op het Brusselse grondgebied. Er is beschikbare ruimte in ons Gewest, maar al te vaak wordt zij ingepikt door zeer lucratieve vastgoedprojecten ten koste van productieactiviteiten.

Vervolgens wist het ABVV te verkrijgen dat mobiliteit een gedeelde prioriteit van de regering en de sociale partners werd. Het is onder meer voorstander van een intergewestelijke samenwerking, (her)investeringen in de bestaande of geplande infrastructuur (RER, Metro, …) en een rationalisatie van het spoor- en waterwegennetwerk.

Het ABVV gaf ook blijk van creativiteit met zijn voorstel om een Investeringsfonds voor de Industrie (paritair beheerd door de sectorale sociale partners) op te richten. Een deel van de RSZ-verminderingen die industriële bedrijven verloren als gevolg van de hervorming van de tewerkstellingsmaatregelen, zou opnieuw in dit fonds worden geïnjecteerd.

Met betrekking tot de ondersteuning van de sociale economie en de non-profitsector was het ABVV via het overlegplatform voor de sociale economie van de ESR-BHG actief betrokken bij de hervorming van de ordonnantie betreffende de sociale economie. De herziening van de wetgeving had vooral tot doel om het toepassingsgebied van de sociale economie niet langer beperkt te houden tot het domein van de socio-professionele integratie. Het ABVV is niet tegen de uitbreiding van dit economisch model: het is democratisch, gebaseerd op participatie en staat open voor een verdeling van de economische winst over de hele gemeenschap in plaats van alleen het kapitaal te vergoeden. Tijdens de vergaderingen en in de werkgroepen die het platform organiseert, probeert het ABVV er echter voor te zorgen dat de criteria waaraan een bedrijf moet voldoen om als sociale onderneming erkend te worden, voldoende streng zijn, voornamelijk op het vlak van de kwaliteit en de duurzaamheid van de werkgelegenheid, inzake de beperking van de vergoeding van het kapitaal en op het vlak van loonspanning. Het ABVV blijft er ook over waken dat er geen oneerlijke concurrentie ontstaat tussen de sociale economie en de 'klassieke' economie, voornamelijk in de sectoren waarin slechts een dunne scheidingslijn loopt tussen de werknemers 'in integratie' en de andere werknemers (schoonmaak, bouw, tuinwerken, …).

05.3 **DE GROEIENDE** WERKONZEKERHEID BESTRIJDEN

Heel wat werknemers stellen het dag na dag vast in hun bedrijf: de arbeidsvoorwaarden blijven maar verslechteren en de werkonzekerheid neemt voortdurend toe. Onder invloed van de veranderingen die de Brusselse stedelijke economie ondergaat, schrikken werkgevers, die hun bedrijfskosten steeds verder willen verlagen, er niet voor terug om hun toevlucht te nemen tot allerlei wettige of onwettige methoden: ze werven mensen aan met atypische contracten, werken met trapsgewijze onderaanneming of met valse zelfstandigen, maken gebruik van de detachering van buitenlandse werkkrachten of van de verschillende wettelijk toegestane mogelijkheden inzake flexibilisering van arbeidscontracten (die de jongste jaren sterk toenamen).

Het ABVV stelt vast dat de beleidsmaatregelen van de overheid nog al te vaak uitsluitend gericht zijn op het verminderen van de werkloosheid onder de Brusselaars, waardoor een aantal bijzonder verontrustende fenomenen op het vlak van werkonzekerheid en sociale dumping onder de radar blijven. De vermindering van de werkloosheid moet natuurlijk één van de belangrijkste beleidsdoelstellingen van de Brusselse overheid blijven, maar het ABVV plaatst de strijd tegen de groeiende werkonzekerheid toch hoog op zijn syndicale agenda.

Bij de opstelling en de uitvoering van de Strategie 2025 heeft de vakbond dan ook niet nagelaten om deze realiteit onder de aandacht te brengen en concrete acties naar voren te schuiven om de strijd aan te binden met de groeiende werkonzekerheid. Op initiatief van het ABVV werd in 2016 een werkgroep 'bestrijding van sociale dumping in het kader van overheidsopdrachten' opgericht waarin de sociale partners, de regering en experts van de overheidsdiensten zitten. Op basis van het verslag van deze werkgroep keurde de regering een plan met zeven concrete maatregelen goed. Het ABVV bleef ook verder zijn steun verlenen aan het Observatorium voor referentieprijzen dat bedoeld is om inschrijvers die prijzen en handelspraktijken hanteren die abnormaal worden geacht, uit te sluiten van overheidsopdrachten.

De vraag, die door het ABVV werd ondersteund, om één enkel lokaal overlegorgaan op het vlak van werkgelegenheid op te richten, werd volledig overgenomen als één van de prioritaire doelstellingen van de Strategie 2025. Dit orgaan, dat paritair samengesteld wordt uit lokale tewerkstellingsactoren en vertegenwoordigers van de sociale partners, zou op lokaal of gemeentelijk niveau de tewerkstellingsactiviteiten moeten omkaderen van de OCMW's, de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen, de Missions locales en de Jobhuizen. Het zou op die manier toezicht kunnen houden op de tewerkstellingsvoorwaarden van werklozen in projecten van de sociale economie, handelskernen en zeer kleine lokale ondernemingen, en zou arbeidsconflicten kunnen voorkomen. Patroons en vakbonden hebben een advies op eigen initiatief in deze zin uitgebracht, met het doel de discussie met de gewestregering en de lokale besturen op gang te brengen. Alles is klaar, maar er is eigenlijk nog niks gebeurd.

In het kader van de beleidswerf inzake het gemengd beheer van de arbeidsmarkt wist het ABVV de regering zover te krijgen dat het gewestelijk overleg-

platform met betrekking tot de arbeidsmarkt weer werd opgestart. Een gemengd beheer moet de transparantie verzekeren bij de tewerkstelling van werknemers door privékantoren (uitzendkantoren, selectie- en rekruteringsbedrijven, outplacement, artiestenbureaus, …) en moet ook de bijdragen van deze kantoren aan de gewestelijke inspanningen voor de tewerkstelling bepalen.

In het kader van de bevoegdheidsoverdrachten naar aanleiding van de 6de staatshervorming werd in de periode 2016-2017 werk gemaakt van de vereenvoudiging en standaardisering van de programma's voor gesubsidieerde tewerkstelling (hervorming van de doelgroepmaatregelen). Het was de bedoeling om via deze hervorming, die na onderhandeling met de sociale partners tot stand kwam, het doelgroepenbeleid op vier categorieën van werkzoekenden te focussen: jongeren, laaggeschoolden, langdurig werklozen en oudere werknemers. Dit leidde tot een afname van de RSZ-verminderingen (oudere werknemers, RSZ Activa, …) ten voordele van een stijging van de activeringsstelsels voor werkloosheidsuitkeringen. Het Activa-plan werd grondig vereenvoudigd: de voorwaarden inzake werkloosheidsduur werden versoepeld en er werd een verplichting ingevoerd om minstens een halftijds contract voor 6 maanden af te sluiten. Er werd ook een inschakelingscontract voor de overheids- en non-profitsector gecreëerd. Dit is specifiek bedoeld voor jonge werkzoekenden.

Aangezien de gewestregering het GESCO-beleid wilde hervormen na de regionalisering van de RSZ-verminderingen voor werkgevers in het kader van het GESCO[21]-tewerkstellingsprogramma, zette het ABVV zijn strijd verder om van de gesubsidieerde contractuelen die bij de lokale en gewestelijke overheden aan de slag zijn, 'statutaire ambtenaren' te maken en om de GESCO's die in de non-profitsector werken een 'normaal statuut' te geven.

Op het vlak van de hervorming van de steunmaatregelen voor economische expansie en de regionalisering van het dienstenchequebeleid hebben de eisen van het ABVV in verband met de contractualisering van de economische steunmaatregelen al de eerste concrete resultaten opgeleverd.

De bijkomende indexering van de dienstencheques is voortaan onderworpen aan drie voorwaarden waaraan een onderneming moet voldoen: de naleving van de 60%-regel, de ondertekening van een diversiteitscharter en de opstelling van een opleidingsplan voor het personeel van het dienstenchequebedrijf dat goedgekeurd moet worden door de Commissie van het sectoraal vormingsfonds. Met betrekking tot de hervorming van de steunmaatregelen voor economische expansie stelde het ABVV met belangstelling en voldoening de versterking vast van de contractualisering van deze steun: voortaan moeten alle steunaanvragen voor algemene investeringen boven de 500.000 euro en alle steunaanvragen voor industriële reconversie voorafgaandelijk voor advies aan de ondernemingsraad worden voorgelegd. Bedrijven met meer dan honderd werknemers zullen bovendien over een diversiteitsplan of een diversiteitslabel moeten beschikken.

In het verlengde van de vakbondscampagne tegen de groeiende werkonzekerheid in Brussel, die na het statutair Congres van 2010 van start ging, verdiepte het ABVV zijn analyse van de aan de gang zijnde fenomenen op de Brusselse arbeidsmarkt. Zo organiseerde het een seminar en een vakbondsforum die aan de arbeidsonzekerheid in Brussel gewijd waren[22]. De recente, snel op elkaar volgende evoluties die de arbeidsmarkt treffen onder invloed van de toenemende digitalisering van de economie (digitale economie, uberisatie, robotisering), vereisten opnieuw een kritische gedachtewisseling tussen vakbondsmilitanten en actoren van het maatschappelijk middenveld over het ontstaan van deze nieuwe economie.

[21] *Gesubsidieerde contractuelen.*
[22] *Ter herinnering: reeds in 2011 werden een seminar en een forum over dit thema georganiseerd.*

05.4 **DE JACHT OP** WERKLOZEN STOPZETTEN

In de loop van deze legislatuur verscherpte de federale regering nogmaals de sociale-afbraakmaatregelen die werklozen treffen. Zo koos zij onder meer voor een uitbreiding en versterking van de controles op de actieve en passieve beschikbaarheid, en voor een beperking van de toegang tot inschakelingsuitkeringen. In een dergelijke context blijft het ABVV strijden voor de opschorting van de procedure tot activering van het zoeken naar werk en voor de herziening van het samenwerkingsakkoord betreffende de actieve begeleiding en opvolging van werklozen.

Als gevolg van de 6de staatshervorming behoort de controle op de actieve en passieve beschikbaarheid van werklozen sinds 1 januari 2015 tot de bevoegdheid van het Brussels Gewest. Als fervent tegenstander van dit beleid heeft het ABVV er via zijn werkzaamheden in het beheerscomité van Actiris voor gezorgd dat er na deze bevoegdheidsoverdracht meer respect kwam voor de werklozen en voor de weg die ze al hebben afgelegd.

Het ABVV ziet er via zijn vakbondsbegeleiders permanent op toe dat de controles op een eerlijke en billijke manier verlopen. Het heeft daarvoor bijgedragen tot de invoering van de volgende maatregelen:

- de oprichting binnen Actiris van een afzonderlijke dienst waardoor een duidelijke scheiding mogelijk is tussen de nieuwe (controle)opdracht van de Brusselse instelling en haar historische opdracht inzake tewerkstelling, advies en begeleiding;
- voorafgaande analyse van de toestand op basis van het dossier van de werkloze; op basis van deze eerste beoordeling, kunnen de inspanningen op het vlak van het zoeken naar werk meteen als zijnde positief worden beschouwd (zodat de werkzoekende vrijgesteld wordt van een formeel onderhoud met een medewerker van Actiris);
- objectievere controles, waarbij drie medewerkers van Actiris de werkzoekenden moeten verhoren (en gezamenlijk moeten beslissen);
- de invoering van een bijkomend intern beroepsniveau: een paritair samengesteld college, bestaande uit een medewerker van Actiris, een werkgeversvertegenwoordiger en een vakbondsvertegenwoordiger (zonder afbreuk te doen aan de bestaande beroepsmogelijkheid bij de Arbeidsrechtbank);
- het behoud van de syndicale bijstand voor de gecontroleerde werklozen.

Sinds de procedure om de beschikbaarheid van werklozen te controleren in 2004 werd ingevoerd, helpen de vakbondsbegeleiders van het ABVV werklozen die met een controle van de RVA – of nu Actiris – te maken krijgen. Zij informeren hen over de controleprocedure en beantwoorden hun vragen over de rechten en plichten van werklozen. Ze verifiëren de 'kwaliteit' van de sollicitatiedossiers vóór de controles. Ze zijn aanwezig tijdens de controles, geven advies aan de werklozen vóór het onderhoud en verdedigen hen in het beoordelingscollege.

05.5 ELKE JONGE BRUSSELAAR EEN KWALITEITSVOLLE BAAN AANBIEDEN

In Brussel staat werkgelegenheid voor jongeren hoog op de syndicale agenda. Sinds 2013 ondersteunt het ABVV bijvoorbeeld de implementatie op gewestelijk niveau van de Jongerengarantie.

Die moet ervoor zorgen dat alle jongeren ofwel een baan krijgen, ofwel een aanvullende opleiding kunnen volgen, ofwel gebruik kunnen maken van de zogenaamde maatregelen voor beroepsactivering (stage, immersie, loopbaantest, vrijwilligerswerk, …) met als uiteindelijk doel het vinden van een kwaliteitsvolle baan.

Uiteraard vindt het ABVV dat het, gezien zijn strijd tegen de arbeidsonzekerheid bij jongeren, verkieslijk is dat jongeren worden aangeworven met een contract voor onbepaalde duur. Gezien de dramatisch hoge jeugdwerkloosheid, moeten volgens de vakbond echter ook andere ondersteuningsmaatregelen worden bestudeerd en toegepast, in overleg met de sociale partners.

In het kader van de Jongerengarantie en de Strategie 2025 hebben de sociale partners zich ertoe verbonden om de problematiek van de bedrijfsstages in Brussel op te lossen en om na te denken over een rationalisering van de stageformules (ongeveer tien op dit moment) die in Brussel bestaan. Het ABVV vindt een versterking van de paritaire omkadering van de stages absoluut noodzakelijk om de kwaliteit van de stages te waarborgen, de stagiairs te verzekeren van de beste bescherming, en elk misbruik van de stages ten koste van loontrekkende arbeid uit te sluiten. Daarom geeft het ABVV de voorkeur aan stageformules onder het paritair toezicht van de beheerscomités van de gewestelijke instellingen voor werkgelegenheid of vorming. Er werd met de voornaamste beroepssectoren overleg gevoerd om maatregel per maatregel restrictieve toepassingsvoorwaarden vast te leggen, maar op dit ogenblik moeten we vaststellen dat deze beleidswerf in een impasse zit.

Voor wat betreft de gedeelde prioriteiten van de Strategie 2025 steunde het ABVV het ontwerp van inschakelingscontract dat in 2016 door de Brusselse regering werd voorgesteld en dat bedoeld was voor jongeren die na hun studies een eerste beroepservaring willen opdoen. Met dit nieuwe werkgelegenheidsprogramma (momenteel beperkt tot werkgevers in de openbare sector en de non-profitsector) wil het Gewest een arbeidscontract van één jaar aanbieden aan alle jonge Brusselaars die na 18 maanden als werkzoekende nog niet de kans hebben gekregen om meer dan 90 dagen te werken. Niet alleen ontvangen zij op die manier een echt loon, jonge Brusselaars zouden door deze eerste bezoldigde werkervaring na een jaar ook uitzicht moeten krijgen op een duurzame baan. Dit eerste bezoldigde contract verleent hen bovendien van rechtswege een volwaardig recht op een werkloosheidsuitkering.

Actiris lanceerde een projectoproep voor werkgevers in de overheidssector en de non-profitsector die gebruik wilden maken van de voordelen die deze nieuwe tewerkstellingsmaatregel biedt. Een jaar na de eerste inschakelingscontracten is de balans echter matig: slechts 283 mensen konden er gebruik van maken, terwijl het de bedoeling was om minstens 655 contracten aan te bieden.

Het ABVV heeft zijn Jongerendienst ook opgedragen om jonge studenten en werknemers te informeren, te begeleiden en te verdedigen. De dienst verleent overigens zijn medewerking aan de groep Résiste! die werklozen syndicaal probeert te organiseren. Brussel telt het grootste aantal NEET-jongeren van heel België (Noch student, Noch werknemer, Noch in opleiding) en dus besloot de dienst ABVV-Jongeren om bijzondere aandacht aan deze groep te besteden.

05.6 **GELIJKHEID** EN DIVERSITEIT OP DE WERKVLOER BEVORDEREN

De Diversiteitsplannen vormen al 10 jaar het voornaamste instrument van het beleid in het Gewest. Het ABVV is hierbij betrokken via zijn Cel Gelijkheid (zie hoger). De Strategie 2025 maakte hiervan één van zijn prioritaire beleidswerven en had aanvankelijk de bedoeling om de toekenning van economische steun aan ondernemingen te verbinden aan het opstellen van een dergelijk plan. Dit voorstel is inmiddels door de werkgevers verworpen.

Alles bij elkaar genomen moeten we na 10 jaar diversiteitsbeleid in Brussel vaststellen dat de doelstellingen niet echt gerealiseerd zijn. Over het algemeen:

- blijft discriminatie op de werkvloer een actueel thema
- vinden er weinig aanwervingen plaats in het kader van de diversiteitsplannen en zijn deze plannen duidelijk geen oplossing voor de discriminatie bij aanwerving, noch voor de etnostratificatie van de arbeidsmarkt in Brussel
- er zijn slechts weinig diversiteitsplannen in verhouding tot het aantal Brusselse ondernemingen
- we zien in bepaalde sectoren reële doodgewichtverliezen
- bepaalde ondernemingen krijgen een label terwijl ze worden vervolgd wegens … discriminatie
- bij de overheidsdiensten zijn de huidige plannen te algemeen en onvoldoende aangepast aan de specifieke eigenheden van de verschillende ministeries en instellingen van openbaar nut. De vakbondsvertegenwoordigers zouden overigens opnieuw moeten worden betrokken bij het sturen van de plannen, zoals momenteel het geval is op het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- weinig grote en middelgrote ondernemingen hebben een diversiteitsplan
- we stellen weinig synergie vast tussen de werking van de diversiteitsplannen en het dagelijkse vakbondswerk in de ondernemingen waar ze worden geïmplementeerd.

De diversiteitsplannen bevatten vaak een reeks maatregelen die weliswaar in overeenstemming zijn met de richtsnoeren van het gewestelijk beleid, maar niet aan de reële behoeften van de werknemers tegemoetkomen. De uitvoering van de maatregelen van deze plannen verloopt bijgevolg in de marge van de syndicale actie en heel vaak ook in de marge van de realiteit in de onderneming.

We zien dit vaak gebeuren: een werkgever neemt maatregelen die 'zuiver' op het promoten van diversiteit gericht zijn (aanwerving van een persoon met een handicap, interculturele vorming voor de personeelsdienst,…) maar hoewel deze initiatieven op zich lovenswaardig zijn, volstaan ze absoluut niet gezien de reële toestand in de onderneming.

De gewestregering, die het met deze vaststellingen eens is, keurde in nauw overleg met de vakbonden een ambitieus plan goed voor de hervorming van de instrumenten tegen discriminatie, waaronder het gebruik van praktijktests[25]. Daarmee ging ze in op een oude eis van het ABVV. Maar er zijn nog zekerheden: het patronaat is meteen in de tegenaanval gegaan…

Afgezien van de aanhoudende discriminatie waarvoor de ondernemingen verantwoordelijk zijn, kan het ABVV alleen maar betreuren dat het racisme hardnekkig de kop blijft opsteken in de arbeidswereld. In een kosmopolitische stad als Brussel is het een fenomeen dat de werknemers verdeelt. Het ontwikkelt zich het vaakst tegen de achtergrond van afbrokkelende sociale structuren, waar de solidariteitsbanden vervangen worden door mythische banden waarnaar in het nationalistische discours wordt verwezen. Dit fenomeen vormt lang niet alleen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een probleem, maar op basis van deze vaststellingen besloot het ABVV zich te engageren binnen het Plateforme de lutte contre le racisme et les discriminations[26]. Dit platform werd in 2012 opgericht en groepeert een zeventigtal verenigingen, vakbonden en migrantencollectieven. Dit leidde in 2014 tot de goedkeuring van een geactualiseerd referentiekader[27]voor de strijd tegen racisme en discriminatie. Het platform nam in 2016-2017 deel aan een actiecampagne over toegewezen identiteiten in de Fédération Wallonie Bruxelles onder de titel 'Le racisme, vous valez mieux que ça.'[28]

Sinds 2014 werkt ABVV-Brussel ook mee aan de lancering van de campagne 'Racism, Game Over' van het gemeenschappelijk vakbondsfront. Deze campagne wil in een open stad ondernemingen zonder racisme tot stand brengen. Het gemeenschappelijk front is in de strijd tegen alle vormen van discriminatie een belangrijk element met een meer dan symbolische waarde: door de tegenstellingen en struikelstenen in verband met de strijd tegen racisme te overstijgen, bouwen de verschillende vakbonden mee aan een samenleving waarin iedereen zijn plaats heeft en een stad waarin ieders individuele en collectieve basisrechten worden gerespecteerd.

Op 20 maart 2017 richtten de vakbondsafgevaardigden van de MIVB in gemeenschappelijk vakbondsfront het eerste Comité 'Racismevrije onderneming – samen leven en werken' op, nadat ze een gelijknamige verklaring hadden ondertekend. De afgevaardigden van Hotelketen NH volgden dit voorbeeld in december 2017. De ondertekenaars van de verklaring verbinden zich ertoe om racisme nooit te trivialiseren en om in hun bedrijf een actieplan uit te voeren.

Tot slot vermelden we nog een andere syndicale uitdaging: de gelijkheid van mannen en vrouwen die nog lang niet verworven is op de werkvloer. Gender mainstreaming wordt voortaan systematisch

[25]De ordonnantie van 17 november 2017 inzake het bestrijden van discriminatie op het vlak van tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staat de gewestelijke werkgelegenheidsinspecteurs sinds 1 januari 2018 toe om praktijktesten uit te voeren of gebruik te maken van 'mystery shopping' om de naleving van de anti-discriminatiewetgeving door de Brusselse publieke en private werkgevers te controleren. De praktijktests houden in dat er twee cv's worden verstuurd die identiek zijn, op één criterium na (het criterium waarop getest wordt). Bij mystery shopping wordt bijvoorbeeld nagegaan of een dienstenchequebedrijf of een uitzendkantoor ingaat op discriminerende vragen van een klant.
[26]Strijdplatform tegen racisme en discriminatie. Webpagina: http://www.luttecontreleracisme.be/
[27]Referentiekader van de strijd tegen racisme en discriminatie: http://www.luttecontreleracisme.be/cadre-de-reference-de-la-lutte-contre-le-racisme-et-les-discriminations/
[28]Racisme, jij verdient beter dan dat! Zie: http://www.luttecontreleracisme.be/campagne-2017/

geïntegreerd in de werkzaamheden en activiteiten van de dienst Gelijkheid en in de strijd tegen het racisme, maar er is ook heel wat vooruitgang geboekt op het vlak van de vakbondsvorming en vorming inzake socio-professionele inschakeling. Op andere domeinen ligt de toepassing van een genderbenadering daarentegen veel moeilijker, vooral wanneer de nodige gendergebonden informatie of gegevens ontbreken (bv. milieu, mobiliteit, industrie, beroepsopleiding, …). Op deze domeinen is een specifieke expertise onontbeerlijk. Hieraan moet permanent worden gewerkt in nauwe samenwerking met de administraties, instellingen en adviesraden van het Brussels Gewest.

05.7 **ONTHAAL VAN** ARBEIDSMIGRANTEN

Het is in België nog altijd wachten op de goedkeuring van een wet die heldere en permanente criteria vastlegt voor de regularisatie van werknemers zonder papieren. Hun situatie is dan ook uitermate verontrustend geworden, vooral in Brussel. Het ABVV zet zich hiervoor in, samen met het ACV en de organisaties van het maatschappelijk middenveld, waaronder CIRE. Het ondersteunt verscheidene collectieven van mensen zonder papieren, zoals La Voix des Sans-Papiers en Coordination des Sans-papiers.

Sinds 2015, het jaar van de 'opvangcrisis', is er een nieuwe dynamiek ontstaan die zich sedertdien steeds verder ontwikkelt. De politieke context, die in deze periode werd gekenmerkt door desorganisatie bij de opvang van migranten en een groeiende criminalisering van mensen van buitenlandse afkomst, lokte heel wat verontwaardigde reacties uit in de samenleving (maar vond helaas ook heel wat medestanders). Het migratiebeleid van de federale regering, zoals dit door staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken wordt gevoerd, kan als het sluitstuk van het federale beleid worden beschouwd: het stelt de regering Michel in staat om dag na dag de aandacht af te leiden van de vraagstukken op het vlak van sociale ongelijkheid door te hameren op identiteit en veiligheid, en tegelijk de basisrechten van asielzoekers te schenden. Daarmee voedt deze regering een klimaat van angst en xenofobie. Het ABVV onderstreept het structurele verband tussen het feit dat deze werknemers in de illegaliteit gehouden worden en de problemen van sociale dumping, de ongelijke rechten op het vlak van loon en arbeidsvoorwaarden, en het geld dat de sociale zekerheid misloopt.

Er zouden in België tussen de 100.000 en de 150.000 mensen zonder papieren zijn: het gaat dus niet om een marginaal fenomeen. Eigenlijk steunt een belangrijk deel van onze economie op de uitbuiting van deze werknemers die nauwelijks rechten hebben!

Deze funeste toestand heeft een reeks actoren van middenveldorganisaties en vakbonden ertoe aangezet om zich te verenigen in de strijd voor een rechtvaardig migratiebeleid dat de basisrechten

respecteert. Via het platform 'Mensen zonder papieren' werd met de steun van het ABVV diverse keren opgeroepen tot manifestaties waarvoor steeds meer mensen kwamen opdagen (in 2017: 4.000 manifestanten [op 12 november en op 13 december], 400 mensen op 48 uur [op 30 december], 8.000 manifestanten op 13 januari 2018 tegen het migratiebeleid van de federale regering).

Voor het onthaal van pas aangekomen arbeidsmigranten eist het ABVV een gecoördineerd integratiebeleid (via een onthaaltraject voor nieuwkomers) waarvoor de nodige middelen moeten worden uitgetrokken. Het Gewest opende in 2016 twee Franstalige Onthaalbureaus voor nieuwkomers in Brussel (de BAPA's) die samenwerken in coördinatie met hun Nederlandstalige tegenhanger. Het ABVV betreurt echter dat de vakbonden niet bij dit traject betrokken zijn, in tegenstelling tot wat in Wallonië het geval is[29].

Tot slot onderstreepte ons Congres van 2014 dat de voorwaarden voor buitenlandse werknemers om toegelaten te worden tot de arbeidsmarkt, moeten worden versoepeld. Om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt, moeten zij over verblijfsrecht beschikken (een federale bevoegdheid, net als het arbeidsrecht). Het dossier van de 'Sanctierichtlijn' (Europese Richtlijn die de werkgever en niet de werknemers bestraft en die onvolledig in het Belgisch recht werd omgezet) wordt opgevolgd door het ABVV in gemeenschappelijk front met het ACV. Federaal minister van Werk Kris Peeters is hiervoor bevoegd. Nu de arbeidsvergunningen een bevoegdheid van de Gewesten geworden zijn, stelt zich de vraag of een gecombineerde vergunning (werk en verblijf) wenselijk is. Er werden verscheidene adviezen uitgebracht door de Brusselse Economische en Sociale Raad, waaronder een belangrijk advies op eigen initiatief van 16 juni 2017. De Raad spreekt zich hierin eensgezind uit voor een open economisch migratiebeleid voor de migranten die reeds op het grondgebied aanwezig zijn.

We stippen nog even aan dat de voormalige federale dienst Grensarbeid van het ABVV sinds het laatste trimester van 2017 uitgebreid werd tot de mobiele werknemers (en het federale ABVV zet op het Brusselse grondgebied middelen in).

[29] *Ondanks voorstellen in die zin gaf het Gewest de voorkeur aan de gemeentelijke voorzieningen.*

05.8 HET 'RECHT OM IN BRUSSEL TE WONEN' PROMOTEN

Het recht om in de buurt van de werkplaats te kunnen wonen, kan slechts effectief worden afgedwongen indien er steunmaatregelen komen die de Brusselse werknemers in staat stellen om een woning te huren (of te kopen) voor een prijs die haalbaar is in verhouding tot hun inkomsten.

Om dit recht van de Brusselse werknemers veilig te stellen, oefende het ABVV via het Platform Wonen druk uit op de regering samen met Habiter Bruxelles, het ACV, de MOC, Equipes Populaires, de Fédération Bruxelloise de l'Union pour le Logement (FéBUL), de Brusselse Bond voor het Recht op Wonen (BBRoW) en Inter-Environnement Bruxelles. Op die manier slaagden we erin om het gewestelijk beleid bij te sturen.

De regionalisering van de woninghuurovereenkomsten biedt een reële kans om in Brussel een specifiek huisvestingsbeleid uit te werken waarmee werk wordt gemaakt van een sanering van de huurwoningenmarkt. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft met dit doel onlangs de federale wet op de huurovereenkomsten hervormd.[30]

Een nieuwe gewestordonnantie regelt voortaan de fundamentele kenmerken van het verhuurde goed, de duur van de huurovereenkomst, de opzegmogelijkheden voor eigenaar en huurder, de beëindiging van de huurovereenkomst, de onderverhuring, de indexatie van de huur en de aanpassing van de huurprijs. De ordonnantie bevat ook een aantal bepalingen die nieuwe woonvormen van een wettelijke basis voorziet (bv. medehuur, huur door studenten waarvoor een speciaal stelsel geldt, intergenerationele samenwoning, enz.).

Het ABVV is zich er weliswaar van bewust dat deze nieuwe wetgeving op zich niet de hele vastgoedcrisis in Brussel kan oplossen, maar betreurde toch (samen met de andere sociale partners) in een advies van de Economische en Sociale Raad van 2016 dat de regering geen strengere correctiemaatregelen ten behoeve van de huurders nam. Het ABVV is uiteraard blij met het BRUGAL-fonds voor de meest kwetsbaren, maar blijft pleiten voor een echt onderling waarborgfonds dat voor alle huurders in het Gewest toegankelijk is en vraagt ook dat werk wordt gemaakt van paritaire huurcommissies die de strijd kunnen aanbinden met exorbitante huurprijzen.

Om de toegang tot de private huurmarkt te vereenvoudigen, voerde het Gewest een algemene huurtoelage in. Het ABVV juicht de uitbreiding van de huurtoelage toe waarmee nu een breder publiek wordt bereikt dan met de vroegere steunmaatregelen het geval was. De huurtoelage kan bovendien ook worden toegekend voor woningen op de private woningmarkt. Om te voorkomen dat de eigenaars hier hun voordeel mee doen en om de strijd tegen al te hoge huurprijzen te ondersteunen, mag de gevraagde huur nooit meer bedragen dan de referentiewaarden die in het indicatief rooster met richthuurprijzen vermeld staan.

Op het vlak van de productie van woningen, en meer in het bijzonder sociale woningen, blijft de toename van het aanbod ruim onder de behoeften van de Brusselaars. Ondanks het engagement van de opeenvolgende regeringen om voor bijkomende goedkope huurwoningen te zorgen, werd het bestaande aanbod in de periode tussen 2014 en 2016 met

[30] *De woninghuurovereenkomst legt de rechten en plichten van huurder en verhuurder vast.*

slechts 214 woningen uitgebreid. Het staat de gemeenten nog steeds vrij om te weigeren om nieuwe sociale woningen op hun grondgebied te creëren: de rijkere gemeenten van de 'tweede kroon' laten niet na gebruik te maken van deze regel en blokkeren tal van gewestelijke projecten. Om het openbaar woningpark uit te breiden, kent het Gewest de gemeenten aanzienlijke middelen toe (50% van de totale kostprijs) om onbewoonde gebouwen aan te kopen. Deze maatregel wordt door het Gewest echter voornamelijk gebruikt voor grote vastgoedprojecten, aangezien de openbare huisvestingsmaatschappijen het al te druk hebben met de renovatie van hun bestaande woningenbestand.

Op het vlak van energie zijn er positieve ontwikkelingen te melden: de significante toename van het aantal aanbiedingen voor groepsaankopen en de oprichting van verenigingen die zich op de Brusselse woningmarkt bezighouden met de analyse en de verbetering van het energiebeheer van de gezinnen. Helaas lijkt energie niet langer als een basisbehoefte te worden beschouwd en werd het btw-tarief voor elektriciteit verhoogd van 6 naar 21%.

De fiscaliteit tot slot vormt eveneens een belangrijke hefboom om het recht op wonen in de stad te promoten. Ons fiscaal systeem wordt gekenmerkt door een grote onrechtvaardigheid. Terwijl de Belgische werknemers tot de zwaarst belaste burgers ter wereld behoren, wordt het kapitaal in hoge mate gespaard door de belastingen. Ondernemingen genieten grote aftrekken, zodat het reële tarief van de vennootschapsbelasting eigenlijk geen 33,9% bedraagt (nominaal tarief) maar gemiddeld … 17%, terwijl het merendeel van de inkomsten uit kapitaal niet hoeft te worden aangegeven. Meer in het bijzonder huurgelden worden niet belast op het reële bedrag maar op basis van een fictief bedrag – het kadastraal inkomen – waarvan de jongste algemene herziening dateert van …1975! In Brussel draagt dit mechanisme in belangrijke mate bij tot de toename van de ongelijkheid omdat de huurprijzen er erg snel gestegen zijn.

De zesde staatshervorming verleende de gewesten een grotere fiscale autonomie: zij innen nu ook de gewestelijke opcentiemen in de personenbelasting – met de mogelijkheid om deze per belastingschijf te differentiëren – en kunnen belastingverminderingen in de personenbelasting toestaan die verband houden met hun bevoegdheden.

In dit verband werkte het Gewest een hervorming in twee delen uit die respectievelijk in januari 2016 en 2017 van start gingen. Twee eisen van het ABVV waren hierin terug te vinden:

Ten eerste werd de forfaitaire gewestbelasting op 'gezinshoofden' van 89 euro afgeschaft. Deze belasting werd aan alle gezinnen opgelegd, ongeacht de gezinssamenstelling of het inkomensniveau, en was dus volstrekt onbillijk.

Ten tweede werd een gedeelte van de belasting op arbeid overgedragen naar belasting op vastgoedeigendom. Deze overdracht kwam er door middel van drie maatregelen. Enerzijds werd de onroerende voorheffing verhoogd van 10% tot 12%. Anderzijds werd de aanvullende agglomeratiebelasting van 1% op de personenbelasting afgeschaft en werden de gewestelijke opcentiemen op de personenbelasting verlaagd met 0,5%.

Al deze maatregelen gaan wel degelijk in de richting van een rechtvaardigere fiscaliteit. Ze blijven echter onvoldoende. Twee elementen dreigen de impact ervan namelijk teniet te doen (of althans te beperken):

- Ten eerste zouden eigenaars de stijging van de onroerende voorheffing kunnen doorrekenen in de huurprijzen, terwijl die in Brussel al veel te hoog zijn. Het ABVV vraagt het Gewest daarom om werk te maken van een controle op de huurprijzen, zodat de Brusselse huurmarkt beter kan worden gereguleerd.
- Ten tweede wordt de onroerende voorheffing berekend op basis van het kadastraal inkomen, dat niet met het reële inkomen van de eigenaar overeenkomt.

05.9 DE MOBILITEIT VERBETEREN

Brussel is één van de Europese metropolen met de grootste fileproblemen. Het openbaar vervoer slaagt er niet in om aan de toegenomen vraag naar mobiliteit van de gebruikers tegemoet te komen.

De mobiliteitsproblemen, die de jongste jaren flink toegenomen zijn, hebben een onmiskenbare impact op de toegankelijkheid van de stad en de levenskwaliteit in de stad: ze bedreigen de sociaaleconomische ontwikkeling van het Gewest, jagen inwoners en ondernemingen naar de rand en hebben een uitermate negatieve invloed op het milieu. Ze leveren de werknemers en de inwoners heel wat tijdverlies op, maar zijn ook een dagelijkse bron van stress en financiële kosten.

Voor ABVV-Brussel moet het mobiliteitsbeleid:

- duurzaam zijn en rekening houden met sociale economische en ecologische aspecten
- coherent zijn en gebaseerd op overleg
- co-modaal zijn[32]
- weldoordacht zijn, op korte, middellange en lange termijn.

Op gewestelijk niveau nam ABVV-Brussel de voorbije jaren actief deel aan de werkzaamheden in de Economische en Sociale Raad op het vlak van mobiliteit. Aangezien mobiliteit belangrijk is voor de sociaaleconomische toekomst van het Gewest, vroegen werkgevers en vakbonden de regering om van mobiliteit één van de nieuwe prioritaire pijlers van de Strategie 2025 te maken. Op de Sociale Top van september 2017 werd op deze vraag ingegaan. Het is nu aan de regering (en in het bijzonder aan de minister van Mobiliteit) om deze belofte na te komen.

[32]Comodaliteit betekent dat de verschillende vervoerswijzen niet afzonderlijk worden bekeken, maar integraal deel uitmaken van een algemene en evenwichtige benadering die gebaseerd is op zowel de behoeften van de reizigers als de eigenheden van de vervoersystemen.

05.10 EEN BRUSSELS VOLKSGEZONDHEIDSBELEID UITTEKENEN

Sinds de zesde staatshervorming is de sociale zekerheid ook een zaak van de Gewesten geworden: op 1 juli 2014, de dag na de regionale verkiezingen, erfden de Gewesten en Gemeenschappen belangrijke bevoegdheden voor socialezekerheidsmateries op het vlak van gezondheid, bijstand aan personen en gezinsbijslag. Het gaat in hoofdzaak om kinderbijslag, ouderenbeleid, ondersteuning van de mobiliteit van mensen met een handicap, financiering van zorgprestaties in rust- en verzorgingstehuizen en in gespecialiseerde psychiatrische ziekenhuizen, financiering van ziekenhuisinfrastructuur, organisatie van eerstelijnszorg en preventiemaatregelen. Door die veranderingen binnen de sociale zekerheid dreigt de zesde staatshervorming de Brusselaars bloot te stellen aan een belangrijke sociale achteruitgang. Paradoxaal genoeg kan (en moet) deze verandering echter ook kansen bieden voor sociale vooruitgang.

Daarom legden ABVV-Brussel en de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brabant (FMSB) in de herfst van 2016 hun Memorandum voor een geïntegreerd Brussels volksgezondheidsbeleid voor aan de Brusselse regering.

De vakbond en de mutualiteit bepalen gezamenlijk de volgende vijf doelstellingen:

1. De functionele verankering van de nieuwe gewestmateries inzake gezondheid en bijstand aan personen in de sociale zekerheid, waaruit ze voor het merendeel afkomstig zijn, vormt het belangrijkste vraagstuk: niet alleen blijft de uitoefening van deze nieuwe bevoegdheden nauw verbonden met de andere voorzieningen van de sociale zekerheid die onder de federale bevoegdheid zijn gebleven (terugbetaling van de gezondheidszorg,…), maar ook moet de interpersoonlijke solidariteit het sturende principe in een verzekeringsoptiek blijven. Elke Brusselaar, ongeacht zijn economische en sociale situatie, moet garantie krijgen op een gelijk en rechtvaardig recht op verstrekkingen. Gezien de beperkte begrotingsdotatie van de Federale overheid zou de gewestoverheid met goede bedoelingen geneigd kunnen zijn om de individuele verstrekkingen voor te behouden aan de armste mensen. Fout «goed idee» !Gevaar! Door te verglijden van een verzekeringssysteem naar een bijstandssysteem wordt de interpersoonlijke solidariteit tussen de Brusselaars verbroken en worden de meest welgestelden nog meer aangezet om een beroep te doen op private verzekeringssystemen. De politieke belofte om de overgedragen materies in het paritair beheer te behouden (via Iriscare)) vormt een essentiële garantie, zowel voor de functionele band met de sociale zekerheid als voor het behoud van de verzekeringsoptiek als sturend principe, iets wat al 50 jaar zijn nut bewijst in het RIZIV. De budgettaire uitdaging bestaat erin om op deze basis het universele recht op gezondheid en sociale voorzieningen te garanderen, voor alle Brusselaars, of zij nu al dan niet over voldoende inkomsten beschikken, of zij nu al dan niet gedekt zijn door de sociale zekerheid…

2. Het onthaal van de nieuwe bevoegdheden die van de sociale zekerheid werden geërfd, moet geplaatst worden in het perspectief van een globaal en geïntegreerd beleid, gezien de versnippering van

de overgedragen bevoegdheden van de sociale zekerheid over de 5 deelentiteiten.. Eveneens in deze richting pleit het feit dat de toegang tot kwaliteitszorg niet de enige factor van de volksgezondheid is: de huisvesting, de habitat, de werkgelegenheid en het milieu, allemaal gewestmateries, zijn even doorslaggevend! In de praktijk adviseren de Brusselse sociale gesprekspartners onderhandelingen tussen de overheid en de sociale partners in het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC) „ over de «akkoorden betreffende de programmering op het gewestelijk grondgebied van de overgehevelde materies, en betreffende de begrotingsconsolidatie ervan. [...] Een dergelijk model laat een geïntegreerde programmering van de middelen toe door de behoeften te bepalen en de bevrediging ervan te plannen. Het onder elkaar verdelen van de gewestelijke en gemeenschappelijke financiële middelen verzekert dat middelen en behoeften samenvallen en voorkomt dat bepaalde begrotingen eventueel zouden ontsporen. Dit mechanisme laat het toe om een beredeneerd Brussels gezondheidsbeleid te voeren (...). Om de middelen in termen van gezondheidszorgen efficiënter te besteden, is het bijgevolg van fundamenteel belang om in Brussel over een coördinatie tussen de gewestelijke en gemeenschappelijke materies te beschikken."..

3. Het Brusselse volksgezondheidsbeleid moet zich in de realiteit van het Gewest kunnen verankeren, zowel op politiek, sociaal, cultureel als gezondheidsvlak. Het is dus van het grootste belang dat de Brusselse actoren, die de nodige terreinkennis en -ervaring bezitten, deelnemen aan de uittekening, de onderhandelingen en het beheer van dit beleid: het komt er dus op aan een "Brusselse verankering van de organisaties vertegenwoordigd in de bestuursorganen" te waarborgen, opgericht in het kader van IrisCare. Gezien de sterke intergewestelijke mobiliteit, en de overlapping van bevoegdheden in Brussel, is het niettemin absoluut nodig «verbindingsstreepjes» te plaatsen tussen Brussel en Wallonië en Vlaanderen (via samenwerkingsakkoorden en de Interministeriële conferentie Volksgezondheid) zodat de individuele rechten geharmoniseerd worden en er vrij verkeer is van rechthebbenden, zorgverstrekkers en werknemers. In die zin zijn de verzekeringsinstellingen geroepen om deel te nemen aan de uittekening van een geïntegreerd Brussels gezondheidsbeleid en het beheer van de gewestelijke openbare instellingen voor welzijn en gezondheid.

4. Het Verenigd College heeft het plan opgevat om op het grondgebied van het gewest in een verzekeringsoptiek een "autonomieverzekering" uit te werken op basis van de federale THAB (Tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden). Zo dragen alle Brusselaars bij om iedereen die een deel van zijn zelfredzaamheid heeft verloren, ongeacht zijn leeftijd, te helpen om thuis te blijven wonen. Dit project roept twee vragen op: hoe een rechtvaardige bijdrage instellen, evenredig aan ieders inkomen, zonder het rechtstreeks te kunnen afhouden van het loon en, vooral, hoe vermijden dat het voordeel van deze nieuwe verzekering het voorrecht wordt van wie over een gepaste woning en een familiale omkadering beschikt, noodzakelijk om thuis te blijven wonen? Anderzijds stellen we vast dat om diverse redenen in Brussel, meer dan in de andere gewesten, zelfredzame personen in rusthuizen verblijven. Er zal voor gezorgd moeten worden dat een dergelijke maatregel eveneens inzetbaar is voor de ambulante of desgevallend institutionele zorg voor personen in bestaansonzekerheid. Wij vragen dat de sociale gesprekspartners en de ziekenfondsen mogen deelnemen aan de uittekening van die autonomieverzekering en de omvang ervan.

5. De verlaging van de toegangsdrempel tot gezondheidszorg en sociale uitkeringen vereist een herstructurering van de eerstelijnsdiensten, die de multidisciplinaire omkadering van personen in bes-

taansonzekerheid en hun weder-toetreding tot de sociale zekerheid mogelijk maken. De ziekenfondsen en OCMW's spelen hier een beslissende rol, zij aan zij met de medisch-sociale actoren en de kinderbijslagfondsen waarmee de gezinnen voortaan direct vandoen hebben. Hun deelname aan het beheer van Iriscare moet het mogelijk maken om beter hun rollen en complementariteit te articuleren. In dit perspectief moet de bijzondere opdracht van de OCMW's verduidelijkt worden, die een belangrijke rol spelen in het volksgezondheidsbeleid, als laatste vangnet voor maatschappelijke bijstand, voorschrijver van dringende medische hulpverlening, preventieve actor of nog als inrichtende macht van woonzorgcentra (rusthuizen, verplegingscentra, enz.).

Een eerste stap in die richting werd op 23 maart 2017 gezet met de oprichting van Iriscare, de nieuwe Brusselse bicommunautaire instelling die belast is met gezondheid, bijstand aan personen en gezinsbijslag. Deze bicommunautaire openbare instelling, die op basis van dezelfde principes als het RIZIV werd opgericht, zal paritair worden beheerd door de vertegenwoordigers van de Brusselse werknemers en werkgevers.

Terwijl het hervormingsproces van het huidige model voor de gezinsbijslag, zoals dit van het federale niveau werd geërfd, in Vlaanderen, Wallonië en de Duitstalige Gemeenschap al flink is opgeschoten, belandde het dossier in Brussel in 2017 in een uitzichtloze impasse.

De voornaamste twistpunten tussen het CdH en de rest van de meerderheid houden in wezen verband met twee punten waar het CdH niet van afwijkt: in Brussel het Waalse model overnemen en de voordelen van de hervorming slechts van toepassing maken op de kinderen die vanaf 1 januari 2019 geboren worden. Het Waalse model mag dan al interessant zijn voor Wallonië, Brussel heeft een kinderbijslagstelsel nodig met een sterker herverdelend karakter. Dat kan door efficiënte sociale toeslagen toe te kennen die afgestemd zijn op de sociaaleconomische context van het Gewest: 41% van de kinderen wordt er geboren in een gezin waarvan het inkomen onder de armoededrempel zit en 1 kind op 6 wordt er geboren in een eenoudergezin. En opgroeien in een eenoudergezin verhoogt het risico op armoede in zeer hoge mate!

Het recht op kinderbijslag wordt een universeel recht en is niet langer een recht dat afgeleid is van arbeid. Het is echter van fundamenteel belang om een gemengd solidariteitsmechanisme – horizontaal en verticaal – te behouden. Elk kind heeft recht op kinderbijslag en het basisbedrag is voor iedereen identiek. De 'last' van het kind wordt gezamenlijk gedragen door de hele samenleving. Er is dus een eerste herverdeling vanwege gezinnen zonder kinderen ten voordele van gezinnen met kinderen. De toeslagen zijn bijkomende herverdelingsinstrumenten: ze kaderen binnen een solidariteitslogica die ongelijkheid bestrijdt. De overdrachten gebeuren dus van de hoge naar de lage inkomens.

ABVV-Brussel wil een nieuw Brussels model dat minstens een toereikend basisbedrag voor iedereen waarborgt (en sociale toeslagen die aangepast zijn aan de situatie van de Brusselse gezinnen). Trouw aan zijn eigen logica heeft het een eigen model uitgewerkt dat sociaal rechtvaardig en financieel haalbaar is.

De collega's van ABVV Brussel, Centrale culturelle bruxelloise, Habiter Bruxelles
en alle militanten van de beroepscentrales worden hartelijk bedankt voor hun bijdrage aan de activiteiten
die in dit Verslag worden beschreven !

FGTB-ABVV
Bruxelles-Brussel

E.R.: Philippe VAN MUYLDER | Algemeen Secretaris ABVV Brussel | Zwedenstraat 45 - 1060 Brussel